

Nr. 18
15. sept.

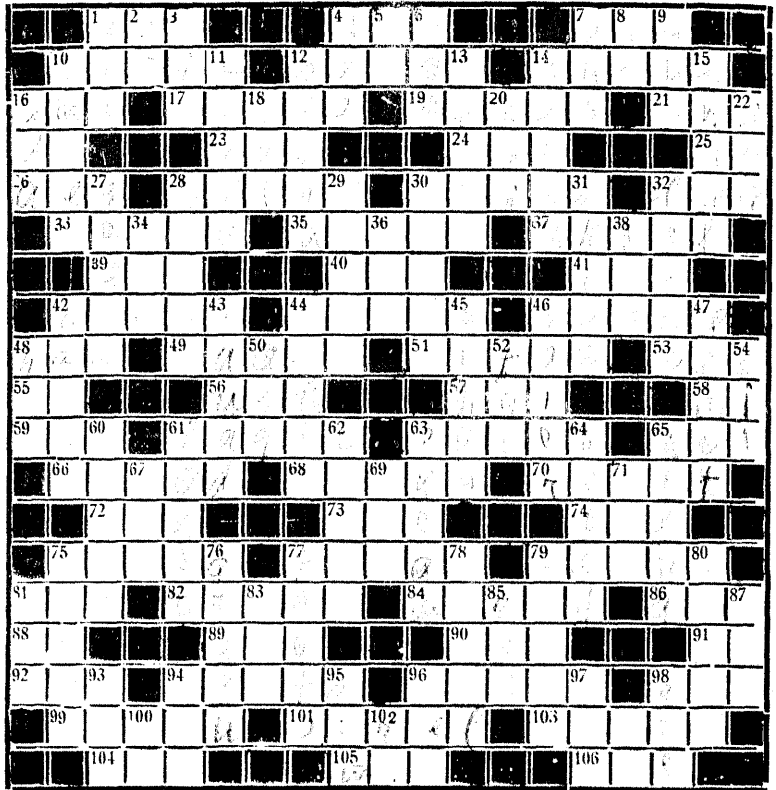
ROMAN

HIND 30 SENTI

Ristsõnad.

Auhinnaks 5 romaani.

Par male: 1. Ülemlaul. 4. Naise nimi. 7. Suurriik. 10. Koorekiht. 12. Vald Pärnumaal. 14. Kohmakas. 16. Üllatav nähe. 17. Jook. 19. Lill. 21. Puhkus. 23. Moese. 24. Jakobi poegi. 25. Õpetlase tiitel, lühendatult. 26. Sõuderiist. 28. Naise nimi. 30. Tallinna arst. Tallinna advokaat. 32. Jakoki naise. 33. Hääliitus. 35. Naiste tööriistu. 37. Mehe nimi. 39. Endiseid siseministreid. 40. Jakobi poegi. 41. Kolm sarnast vokaali. 42. Püham paik. 44. Mehe nimi. 46. Päev. 48. Esimene viinapruul. 49. Jõgi Nõukogude Venes. 51. Ergutushüüd. 53. Tööpõld. 55. Juda poegi. 56. Pung. 57. Kala. 58. Täishääl. 59. Eestis käinud Saksa filmitähe eesnimi. 61. Lind. 63. Koht, kus Jakob võitles Jumalaga. 65. Küsiv sidesõna. 66. Elektri termin. 68. Vald, kihelkond Pärnumaal. 70. Eesti kirjanikke. 72. Nutt. 73. Linn Prantsuse Aafrikas. 74. Hüüdsõna. 75. Jaam laiaroopalisel, lahingukohti vabadussõjas. 77. Häälelaad. 79. Maakera osad. 81. Naise nimi. 82. Vana Kreeka lüürik. 84. Ehituste jäänused. 86. Jõgi Nõukogude Venes. 88. Lühendatud asesõna. 89. Klaasivabrik Eestis. 90. Kohvi sort. 91. Täishääl. 92. Nõu. 94. Tulejumalanna. 96. Vald Tartumaal. 98. Sunnilune. 99. Prohvet, kes pööras Taaveti. 101. Iupõõsaspuu. 103. Naiskorporatsioon. 104. Seesama, mis 73. 105. Eesti naiskunstnik. 106. Jaam uuemal raadteel.

Alla: 1. Eesti kunstnikke. 2. Hüüdsõna. 3. Poolhäääl. 4. Territoorium. 5. Hinnatav omadus. 6. Põli. 7. Kronomeeter. 8. Täishääl. 9. Naise nimi. 10. Saksa ristleja maailmasõjas. 11. Peeter Suure malakas, mida sai

maitseda kohanarr Balakirev. 12. Balti meres uppunud Vene soomuslaev. 13. Teravik. 14. Linn Nõukogude Venes. 15. Mehe nimi. 16. Ilmakaar. 18. Täishääl. 20. Lahe liha. 22. Naise nimi. 27. Vald Tartumaal, vald Virumaal. 28. „Latern“ silma all. 29. Vene revolutsionääride häälekandja välismaal tsaari ajal. 30. Masin. 31. Näidis. 32. Kaksikvendade Kastori ja Polluxi ema, kellesse armus Jupiter toonekure näol. 34. Muusika termin, lühendatult. 36. Filmikoomik. 38. Aseõna. 42. Suur veresoon. 43. Vangi „mansetid“. 44. Vald, kihelkond Järvamaal. 45. Eesti saar. 46. Tubakavabrikant. 47. Mehe nimi. 48. Hamini kunstiosakonna juhataja. 50. Pelglik. 52. Seesama, mis 20. 54. Vankri osa. 60. Taim. 61. Suvituskoht Harjumaal. 62. Mehe nimi. 63. Katse. 64. Meie vesised rohtlad. 65. Kalad. 67. Mehe nimi (murrak). 69. Vähemlaste liidreid Vene revolutsiooni ajal. 71. Töölisteatri omaaegseid lavastusi Nõukogude näitekirjandusest. 75. Kavand. 76. Võitlusväli. 77. Oskar Lutsu jutu kangelane. 78. „Estonia“ teatri balleti-juhi, Hanno Kompuse abikaasa eesnimi. 79. Kuulus filmitäht. 80. Keelpill. 81. Agentuur. 83. Täht. 85. Vald Harjumaal. 87. Määrsõna. 93. Õpetlase tiitel, lühendatult. 94. Vald Virumaal. 95. Taip. 96. Seesama, mis 105 parmale. 97. Naise nimi. 98. Seesama, mis 1.

Märkus: „i“ ja „y“ on mõeldud ühtlasi.

Lahendused saata ühes lahendus-
kupongiga kaane eelviimaselt küljelt
hiljemalt 1. oktoobriks s. a.

„Taeva-annid“

Inglise Teaduste-akadeemia kaitse all avati Londonis meteoritide näitus, see on taevast alla kukkunud kivide näitus, milline on esimene seesugune maailmas.

Näitusel on mitusada väljapanekut. Eriti huvitavad on väikesed, siledad munakesed, millised leiti rohkel arvul mõne aasta eest Liibia kõrbes. Geoloogid tõendavad, et need on väljajehitud vulkaanist mõnelt taevakehalt, milline teadmata aegadel on maakerast õige lähedalt möödunud; praeguse Liibia kõrbesse langesid nad nähtavasti juba siis, kui siin veel lainetas meri, sest nad on ära voolitud nii, nagu seda võib teha vaid merevesi.

Võib ära märkida, et üks moeäri ostis kivikeste leidjalt Claytonilt suurema osa neid kivikesi ja valmistas neist kaelakeesid ja teisi ehteasju, milliseid osteti muinasloolise hinnaga: iga daam pidas uhkuseks kan-

da amulette, mis valmistatud neist „taeva andidest“. Hiljem Teaduste-akadeemia taipas asja tähtsust ja hakkas neid kokku ostma kaupmeestelt ja eraisikutelt.

Siis leidub näitusel veel nõndanimetatud „moldaviite“ — klaasitaolisi kivikesi, milliseid leidub praegugi veel Tshehhimaal. Hulk aega õpetlased pidasid neid pärisklaasiks, endisaja tsivilisatsiooni jäänusteks. Alles hiljuti jõudsid õpetlased veenele, et need on „kivid taevast“, mis sulasid klaasiks kõrge temperatuuri tagajärjel langemisel läbi maakera õhu.

Mitte vähem huvitavad ei ole ka haruldased „taeva-almaasid“, milliste läbimõõt vaid 1—2 millimeetrit. Need leiti Lõuna-Ameerikas, Suure Diavoli kanjoni langenud meteoritides.

Soovitage „Romaani“ oma tuttavatele!

ILMUB KAKS KORDA KUUS

ROMAAN

Nr. 18 (300)

15. SEPTEMBER 1934

13. aastakäik

I. A. R. Wylie

Kunstniku saladus

Uhkel, iseteadval naeratusel kujur Villiers Lethbridge vaatles oma meisterteost „Võitu“, mida kaks töolist pakkisid etevaatlikult suurde kasti. See allegoorilist laadi suurteos kujutas tugevat romaani tõugu meest varustatult mõõga

ja kilbiga ning kroonitud võitjapärjaga. Meisterlikult kujur oli tabanud mehe seisandis, igas joones ja muskulis võitja uhket üleolekut.

„Sa näid ju pagana kindel olevat neile 20.000 frangile, mis Pariisi pakub auhinnana parima „Võidu“ kuju eest!“ sõnas Lethbridge sõber Vesey — kõhn, pisut kurvameelse ilmega mees, kes sohvale lebedes oli vaadelnud tööliste askeldamist.

„Oleni! Olen näinud teiste võistlejate töid ning kiitlemata võin öelda, nende hulgas pole ainustki, mis suudaks võistelda minu „Võiduga.“

„Loodame!“ vastas sõber lühidalt.

Mõistatuslik, unistav naeratus mängles Lethbridge'i huulil, muutes ta näoilme sootuks, pehmedades teravaid jooni suu ümber ning süüdates silmis heasüdamluse, mis oli meeldivam kui tavaline külm, arvestav pilk.

„Vesey, sa ei tea, kui palju oleneb sellest võidust!“ ta hüüdis unistavalt.

„Keegi naine?“

Lethbridge noogutas. „Kuid mul pole min-

I. A. R. Wylie kuulub inglise nimekamate lühijuttude autorite hulka. Tema loomingut iseloomustavamaid omadusi on terava vaatluse ja dramaatilise kontrasti tunne ühenduses voolava ja põneva aine käsitusviisiga. Käesolev lühijutt „Kunstniku saladus“ annab kujuka näite Wylie lühijuttude loomingu kandvamaist joontest: omapärane huvitav sündmustik, tihe kompositsiooniline ülesehitus ja ladus kindlakujuline teemi käsitusviis.

git õigust temast kõnelda, pole õigust mainida tema nime koos minu nimega. Võin vaid loota — „Ta vaikus ning hakkas rahutult läbi ateljee sammuma. „Jah, üks naine — “ ta algas uuesti nagu mõne võimsa tunde sunnil — „naine oli kogu mu teotsemise tõukejõuks sel aastal! Tema kuju silme ees ma lõin oma parimad teosed. Tema pärast olen kannatanud puudust ja viletsust, millest sul pole aimugi. Pean võitma Pariisi auhinna, et leida armu ta silme ees!“

„Sinu võit on siis tema hind?“ küsis Vesey pilgates.

Lethbridge punastas. „Ta pole ostetav!“, sõnas üleolevalt. „Ka ei vaja ta raha ega seisukohta. Kuid ükski mees, kes pole saavutanud erakorralist, pole vääriline lähenema talle. Vaid siis, kui olen tõendanud, et olen rohkem kui keskpärane, tavaline kujur, julgen avaldada talle oma tundeid. Kui võidan aga Pariisi auhinna, olen kuulus mees. Rikkus järgneb selle loomuliku järeldusena!“ Viimaste sõnade juures Lethbridge hääl oli muutunud jälle külmaks, asjalikuks.“

Vesey tõusis. „Et võid armuda nii põhjalikult nagu koolipoiss, see on mulle uudiseks. Arvasin seni sinu jumaluseks ja tõukejõuks olevat vaid auahnuse.“ Vesey haaras mütsi laualt.

„Üks hetk!“ hüüdis Lethbridge. „Tulen sinuga koos välja. Pean sooritama külaskäigu!“

„Jälle Dudley'de poole?“

„Jah! Täna on lady France'i sünnipäev. Hotell de l'Opera's on korraldatud õhtusöök.“

Vaikides mõlemad mehed sammusid trepist

Käesoleva „Romaani“ sisu:

Maja ristteel.

Tema esimene ja viimane koht.

Otsitud arst.

Moodne Romeo ja Julia.

Kaks romaani.

Püha linn.

Pilte pealinna nooblimastest pulmadest.

Pilte Tallinnast, Tartust ja mujalt

Moenurk.

Mõistatusi jne.

alla, möödusid suletud ateljeede udest, kust kostis valju, ülimeelikut naeru. „Lõbus rahvas, need kunstnikud! Nad tunnevad elukunsti paremini kui õiget kunsti! Nad lõbutsevad liiaks hästi, et töötada edukalt. — Hallo, mis see siin on?!” Lethbridge katkestas end äkki ning peatus. Nad olid jõudnud esimesele korrale. Lethbridge osutas käega neljale uksele, millest üksainus oli suletud. „Tohohh! Arvasin, et kõik neli ateljeed on vabad!” ta hüüdis imestunult. „Sa tead ju, kunstnike hulgas valitseb ebausklik arvamine, et need ateljeed esimesel korral toovad õnnetust oma peremeestele.“

„Seda ma usun! Toosama, mille üks praegu suletud, kuulus Beaulieule, kes ülisuurest õnnest poos enese. Sellest ajast ateljee on tühi.“

„Ja nüüd?“ Lethbridge kummardus ettepoole ning luges nimekaarti uksele. „Edmund d'Orien! Kas tunned teda?“

„Nimi tundub tuttavana — pea! Tean, kus olen näinud seda nime — võistlejate kunstnike nimekirjas. Ta on üks sinu võistlejaist.“

Lethbridge naeris lõbusalt. „Veel üks?! Huvitav! Kas me ei sooritaks talle väikese visiidid? Oleks huvitav näha tema tööd!“

Vesey kehtitas õlgu. „Miks mitte, kui sa soovid seda! Või kardad oma tundmatut võistlejat?“ ta lisas pilkavalt, nähes Lethbridge kõhklevat.

„Lollus!“ vastas Lethbridge karmilt ja koputas lühidalt uksele. Tekkinud vaikuses oli kuulda samme toas, siis kõik jäi vaikseks. Lethbridge koputas uuesti. Ei mingit vastust.

„Mees on vist kurt!“ ta sõnas pahaselt. Varjutas siis uksele alla. Üks oli seestpoolt luktus.

„Hüva! Edmund d'Orien soovib nähtavasti jääda tundmatuks!“ ütles Lethbridge pöördudes minekule. „Head ööd!“

Tund aega hiljem Villiers Lethbridge leidis end istumas lady Frances Dudley kõrval peolaualas. Valitud seltskond, peened söögid, vein, kristall ja pidulik valgus hajutasid ta äsjase tusatuju. Asjaolu, et lady Frances oli just tema valinud oma lauanaabriks, et neiu kandis Lethbridge'i saadetud lilli, täitis meest kirjeldamatul õnnega. Talle tundus, nagu õna oleks valinud tema juba Pariisi auhinna võitjaks.

„Aasta pärast!“ ta mõtles. „Võib olla siis olete uhked, et tunnete mind!“

Lady Frances pöördus kelmika naeratusega kujuri poole:

„Millest mõtlete praegu? Pihtige!“

„Olin küllalt isekas, et mõelda enesele ja oma tulevikule!“ tunnistas Lethbridge avameelselt.

„Teie õnnelik!“ ohkas neiu. „Kuu aja pärast olete kroonitud kuulsusega!“ Neiu häältest kostis sooja osavõttu ja vaimustust. Kerge

puna oli tõusnud põsile, silmad sätendasid. Neiu näis mehele sel hetkel ilusam kui iial enne. Lethbridge kummardus lähemale.

„Kui mul tööpoolest õnnestub võita Pariisi auhinna, võlgnen tänu selle eest vaid teile!“ ta ütles madalal häälel. „Teile võlgnen tänu kõige eest, mis olen suutnud luua selle aasta jooksul.“ Ta ei julenud vaadata neiu silmi, kartes reeta oma suurt armastust neiu vastu. Tahtis oodata kuni oli võitnud rikkuse ja kuulsuse, siis vaid julges avaldada oma tundeid.

Neiu vaatas talle avameelse rõõmuga: „Kas see on tõsi? Te ei aima, kuis rõõmustun sellest! Siis teie edu oleks ka ühtlasi minu edu?“

„See kõik kuulub teile!“ vastas mees tõsiselt.

„Kui kergeks siis osutub kõik. Kõik ukсед avanevad teile kui nõiaväl. Teile on avatud kuulsuse ja rikkuse salved!“

Neiu viimased sõnad mõjusid Lethbridgele kui jahe tuulehoog.

„Mitte rahas ega kuulsuses ei ole õnn!“ ta vastas.

„Milles siis?“ naeratas neiu. Mees ei vastanud.

„Tean, mis mõtlete,“ jatkas neiu unistavalt. „Armastuses on õnn. Kuid uskuge mind — mehele, kes saavutab edu ja kuulsust, on avatud tee iga naise südamesse!“

Lethbridge arvas neiu sõnus peituvat lubadust, töötust, mis pani keema vere. „Kas arvate seda tõesti?“ ta küsis särasilmil.

„Oodake, kuni saavutate võidu! Siis näete, kas mul oli õigus või mitte!“

Peosöök jõudis lõpule. Külalised siirdusid kõrvalruumidesse. Tähelepanematult Lethbridgel õnnestus eemalduda seltskonnast. Astus välja jahedasse, kargesse ööõhku, et koguda oma mõtteid. Kuu aja pärast tulevik oli tema päralt ning see tulevik evis naise näo — lady Frances Dudley! Onnejoobumus valdas teda. Ei märganudki, et oli sammunud maja juurde, millest lahkus mõne tunni eest. Tõstes pilgu oma ateljee valgustamata akendepoole, ta meenutas, et selles toas oli vaevarikka töö järele, ootuste ja kartuste õhkkonnas valminud ta meisterteos. Imeline rahutus valdas teda äkki. Oli jätnud kuju võõraste tööliste hoole — mis siis, kui juhtus õnnetus? Pidi kohe selgusele jõudma. Kell oli alles pool üksteist. Hoone oli avatud keskööni. Lühikese seletuse järgi uksehoidjaga ta tormas trekist üles. Parafiinlamp kõrgel lae all heitis kahvatut valgust suurele koridorile. Pimeduses haigutasid tühjadena kolm ateljeed. Neljas oli suletud, nagu tavaliselt, kuid ukse varjus seis naisterahvas. Nii ootamatu oli see nägemus tühjas majas, et Lethbridge üllatushüüdega seisma jäi. Naine tuli aeglaselt lambivalguse kahvatusse sõõri. Ta oli riidetatud musta, liht-

sasse kleiti. Tume, lainetav juuks oli tahapoolle kammitud jättes vabaks kahvatu näo suurte tumedate silmadega, mis avaldasid trotsi ja võitvat avameelsust. Veel iial enne Lethbridge polnud näinud sellist nägu, milles avaldus mehelikku julgust ja energiat, ent mis oli ometi nii magusalt naiselik.

„Kahjatsen, et ehmatasin teid!“ neiu madal, kõlav hää l katkestas vaikuse. „Olen kaotanud võtme ega pääse nüüd siia ateljeesse.“

Lethbridge võpatas ning küsis kasvava haviga. „Tahate pääseda Edmund d'Orieni ateljeesse? Kas tunnete teda? Olete võibolla ta sugulane?“ Mees imestas isegi agaruse ja uudishimu üle, millega asetask need küsimused.

Neiu tumedais silmis süttis lõbus tuluke.

„Ma ei tea, kas seda võib nimetada suguluseks. Töötame koos.“

„Ah! Arvatavasti olete M. d'Orieni modell?“

„Jah!“

„Peate mind vist väga pealetükkivaks kui küsiksin teie nime?“

„Nimetage mind Niinaks!“ vastas neiu aeglaselt.

„Ma pole midagi kuulnud M. d'Orieni.“ jatkas Lethbridge peale lühemat vaikust. „Ta on vist algaja?“

Neiu tõstis uhkelt pea. „Keegi ei tunne teda praegu, kuid kuu aja pärast teda tunneb kogu maailm!“

„Kuu aja pärast — ?“

„Kui ta võidab auhinna, mille Pariis pakub parima „Võidu“ kujutuse eest!“

Lethbridge pahvatas naerma, kuid vaikis äkki. Ka neiu oli naernud, kuid mees tundis vaistuliselt, et neiu naeris tema üle.

„Näite ju väga kindel olevat oma leivaisa võidule!“ tähendas mees pilkavalt.

„Jah! Olen selles täiesti kindel!“ Lihtsus ja veendumus, millega neiu ütles seda, täitsid Lethbridge südant painava rahutusega. Mis siis, kui neiu oli õigus, kui tundmatu kujur rõõvis talt võidu, millest olenes kõik?

„Tahaksin näha seda meisterteost!“ ta ütles äkki.

Neiu raputas pead. „M. d'Orien pole praegu ateljees. Ta ei luba kedagi oma töötuppa!“

„Kuid pean nägema seda kaju! Olen nõus maksma teile selle eest!“ anus Leithbridge tungivalt.

„Unustate, et olen kaotanud ukse võtme!“ meenutas neiu.

„Proovin oma võtmeid. Mõni neist sobib ehk sellele lukule!“ Ootamata neiu vastust, mees hakkas palavikulise agarusega tööle. Ei tundnud vähematki sisetunde piina, ehkki teadis, et toimib lubamatult. Kuid Lethbridge polnud iial kõhelnud, kui mängus olid ta soovid ja tahtmised. Tunne, võimsam kui lihtne uudishimu, ütles talle, et suletud ukse taga ootas ta saatus.

„Vaadake!“ ta hüüdis võidurõõmsalt. Võti pöördus lukuaugus ringi. Lethbridge vajutas lingile — uks avanes. Here valgusejuga langes hämarale koridorile.

„Unustasin elektri põlema,“ seletas neiu kiirelt, „seepärast tahtsin ateljeesse tagasi minna.“

Mees ei kuulnud ta sõnu. Ta pilgud olid kiindunud saledale, eebenipuust alusel asetsevale marmorkujule, mis seisis keset ateljeed. Kuju evis Niina näojooned, kuid oli väljatöötuselt niivõrd meisterlik, jõuline, et Lethbridgele näis, kui oleks see elav inimene võidujoovastuse ekstaasis. See polnud „Võit“, nagu tema seda oli kujutanud — toore jõu ja julguse kehastus, see oli vaimu võit keha üle, oli ideaalsuse võit materjaalsuse üle. Esimesel hetkel mees unustas end täielikult. Ta kunstnikusilm nautis joobudes haruldast kunstiteost. Siis noahoobina teda tabas arusaamine, et see tähendas ta enese lootuste lõppu. Neiu silmad olid pöördnud mehele ning sel hetkel oli kuju sarnasus neiuiga silmatorkav. Neiu näis elava „Võidu“ kehastusena.

„Kuis meeldib?“

„See on võrratu!“ ütles Lethbridge lihtsalt.

„Eks ole?! — Kas usute, et ta võidab auhinna?“

„Jah!“ vastas mees tuimalt. Talle näis, kui oleks ta praegu ise kinnitanud oma surmaotsuse. „Head ööd!“ Ta pöördus kiirelt, kartes, et neiu võiks lugeda ta näost tundeid, mis mässasid hinges. Mornides mõtetes sammus ta trepist alla. Tema enese „Võit“, selle julgeolek oli ununenud sootuks. See kõik oli nüüd asjatu. Edmund d'Orieni võit oli kindel.

*

Ooperihoones Lethbridge kohtas Vesey'd.

„Vanapoiss, mata maha oma võidulootused! Nägin äsja Edmund d'Orieni teost — tema võit on kindel!“ sosistas Vesey kahjurõõmsalt. Enne kui teine suutis vastata, lady Frances lähenes ning Lethbridge, sundides end muretule naeratusale, saatis neiu Dudley'de looži. Masinlikult vastas neiu küsimustele, vaatas ooperit nägemata ja kuulmata midagi, ning vabandades end peavaluga, lahkus enne etenduse lõppu.

Külm, karge talveõhk mõjus ta ärritatud närvidele nagu sööm kanget veini. Uimasena tormas edasi, üksainus mõte keerlemas peas. Ta ei võida Pariisi auhinda! Lady Frances petub temas, hülgab läbikukkunud kunstnikku! Nagu uppaja haarab õlekõrrest, Lethbridgele tekkis äkki uus mõte, millest püüdis kinni hoida meeleehtlikult. Võibolla Vesey ja tema ise — nad mõlemad olid eksinud kaju suhtes. Võibolla lähemal, erapooletul vaatlemisel ilmneksid vead, mis jury näeks esimesel hetkel? See mõte juhtis ta samme. Mõni minut hiljem ta leidis enese kunstihoone eest. Astus

hämärasse vestibüüli. Ta ei teadnud veel isegi, mis tahtis. Uksehoidja oli ülalkehaga lauale laskunud ning norskas, nagu toetunud käsivarrele. Lethbridge puudutas teda õlast. Mees ei liigutanud. Surmavaikus valitses majas. Ei keegi polnud näinud teda majja tulemas, keegi ei näeks ta lahkumist. Imelikul kombel see mõte täitis teda kirje'damatu rahuldustundega, nii et süda hakkas kiiremini tulduma. Tal polnud veel mingisugust kavatsust. Vargsi hiilis trepist üles nagu mees, kes valmis sooritama mõrva. Jõudis esimesele majakorrale. Seisatas Edmund d'Orieni ukse juures ning koputas. Alul tasa, siis valjusti, kuid üks ei avanenud. Ta kuulatas hetke. Läbi pimeduse ja vaikuse kuulis oma südamelööke. Ta ei mõelnud ega tundnud midagi. Mingi võim, mis tuli väljastpoolt, näis määravat ta teotsemise.

Ettevaatlikult keeras lahti ukse ning astus tuppale, sulges selle jälle enese järele ning seisatas hetke täielikus pimeduses. Tundis äkki meeletut hirmu, nagu valitseks pimeduses nägematu vaenlane. Ta keeras põlema tule. Ere valgus hoovas tuppale. Lethbridge lähenes kujule, püüdes vaadelda teda külmalt, arvustavalt. Sattus aga uuesti vaimustusse vaadeldes meisterteost, millist polnud näinud iial enne. Kunstnikurõõmuga silm peatus kuju näol, milles peegelduv imeline segu vahvusest ja naiselikust õrnusest täitis teda hetkeks hardumusega.

„Niina!“ ta sosistas õrnalt.

Oma hääl tõi ta jälle tagasi teadvusele. Kuju näis vaatavat teda pilkavalt-kaastundliku ilma. Äkiline õrnusetunne haihtus. Nägi kujus nüüd vaid vaenlast, kes ähvardas riisuda ta õnne. Lethbridge kustutas tule. Tegi seda täiesti vaistuliselt. Kuulatas siis hetke sügavas pimeduses ning hiilis edasi. Ta käed leidsid eebenipuust aluse ja hoidsid selle sekundi vältel raudses haardes. Kuju värises, vankus — kohutav, kõrvulukustav ragin, mille vastukaja lained näisid ulatuvat maailmma lõppu, kõlas läbi vaikuse. Siis Lethbridge ärkas. Nagu hullumeelne ta tormas läbi tolmupilve ukse juurde. Tagasi vaatamata tormas alla trepist, möödudes ikka veel magavast uksehoidjast. Polnud ainustki tunnistajat ta teole, kuid Lethbridge'ile näis, nagu oleks kuulnud valukarjatust kajavat läbi tühja maja. Teadis, et see oli vaid ettekujutus, kuid see karjatus kõlas ta kõrvus kättemaksu ennustusena.

Villiers Lethbridge istus üksi oma töötoas. Ta ei saanud töötada. Kogu pealelõuna ta oli liikumatult akna juures istunud pea toetunud kätele. Trepilt kostvad sammud sundisid teda kuulutama. Vesey astus tuppale. Ühes käes trükitud nimekiri, teises väikene pakikene, mille asetab lauale.

„Sinu kuju valiti komitee üksmeelsel otsusel Pariisi auhinna võitjaks. Lady France Dudley, kes viibis otsuse kuulutamise juures, palus mind sulle edasi anda oma südamlikumad õnnesoovid ning selle väikese mälestuseme.“

„Kas — kas keegi teine võistlejaist ei tulnud arvesse?“ küsis Lethbridge lühikese vaikuse järele.

„Ei ükski. Kuna Edmund d'Orien ei saanud võistlusest osa võtta, sul polnud ainustki kardetavat võistlejat.“

„Ja — “ üliinimliku jõupingutusega sundis end rahule, „kas pole ikka veel jälgegi kurjategijast, kes purustas d'Orieni kuju?“

„Ei, d'Orien ise pole astunud sammugi loo selgitamiseks. Ta on kadunud. Räägitakse, see hoop olevat röövinud ta mõistuse ning mees on sooritanud enesetapmise.“

Lethbridge pöördus välkkiirelt. Sõnad tabasid teda piitsahoobina. Aukuvajunud silmis peegeldus ahastus ja meeleheide, mis oleks liigutanud iga inimlikku südant.

„Sa — sa arvad, ta tappis enese?“ kogeles Lethbridge. Vesey kehtitas õlgu ning vaatles sõbra ärritust arsti rahuga, kes vaatleb katsejärest.

„Nii räägitakse vähemalt. Kuid ma ei mõista su ärritust. Vaese d'Orieni õnnetus oli sinu õnn. Oled kuulnud mees — soovin sulle õnne!“ Vesey kummardus ametlikult ja lahkus andmata kätt sõbrale.

Uus koorem laskus Lethbridge hingele. Sõbra käitumine oli imeline. Kas Vesey kahtlustas teda? Siis oli kõik otsas! — Oli kujutlenud teistsugusena oma võitu. See tundus kibedana.

Ta lahkus oma ateljeest ning, nagu mõne tugevama võimu sunnil, sammus Edmund d'Orieni ukse juurde. Üks polnud lukus. Lethbridge astus sisse. Ruum oli peaaegu tühi. Eebenipuust alus, mis seisnud kesk tuba, oli lükatud nurka. Laua juures istus Edmund d'Orieni modell.

„Niina!“ hüüdis mees.

Neiu hüppas jalule. „Mis teie soovite, monsieur?“ ta küsis külmalt.

„Tahtsin külastada M. d'Orieni, tahtsin avaldada talle oma kaastunnet!“ Lethbridge langetas pea. „Kas on tõsi, et M. d'Orien on —?“

„On end tapnud? Ei! Ta pole argpüks!“ „Siis ta tuleb tagasi ning algab tööle uue jõuga?“ Ei teadnud isegi, miks küsis seda. Kuskil alateadvuses elas soov heaks teha, tāsuda oma süü.

„Monsieur, milleks küsite seda?“

„M. d'Orien on suurem kunstnik kui mina. Auhind peaks õigusepoolest kuuluma temale — tahaksin teda kuidagi aidata —“

„Teda ei saa aidata. Ta ei saa alata enam uuesti, sest tal puudub selleks raha.“

Pilte haapsalust ja Piritalt. Vasakul: kpt. Brackel, prl. Raudsepp, prl. Berg, hra Kuuskmann, prl. E. Berg, õpetaja Rein Uhke. Pilt paremal: Tennisistid kasutamas viimaseid suvepäevi Pirital. Vasakult: hr. Ploompuu, hr. Paavo Aarni, prl. L. Rootsmann, prl. Lieberecht, preilid Kermannid. Istuvad: prl. Kruglova, hr. Bergmann, hra Nõmmik.

„Kuid usun, kuju oli kindlustatud?“

„Selts keeldub maksmast kuna pole selgeks tehtud, kuidas juhtus õnnetus.“ Neiu pööras näo kõrvale ning mees võis näha, kuid ahastus ja mure olid moonutanud neiu veetleva näo.

„Miks võtate seda nii südamesse?“ küsis mees õrnalt.

„Töötasime, nälgisime koos, jagasime rõõmu ja kurbust!“

„Vaene, väike neiu!“

Niina pöördus uhkel liigutusel. „Ärge haletsege mind. Mis ma olen teile?“

„Ma ei tea. Tahaksin aidata teid. Kuna te ei saa töötada praegu M. d'Orieniga, kas te ei oleks minule modelliks?“ See mõte oli tulnud talle äkki ning valmistas talle suurt rahuldust. Esimest korda julges neiu avameelselt silma vaadata.

„Maksan teile rohkem, kui d'Orien“ — häbenes aga omi sõnu — „tunnen, et vajan teid, et teie abiga suudan luua paremaid teoseid kui seni!“

Lethbridge'i imestuseks neiu nägu oli pehmenenud. Aeglaselt sirutas mehele vastu oma väikese kitsa käe.

„Olen nõus. Kui suudan olla teile kasulik, teen seda meeleldi.“

Lady Frances Dudley oli ülevas meeolus. Kuulsa Pariisi luuletaja külaskäik, kes oli vandunud, et ainuüksi lady Frances oli inspireerinud tema viimast luuletustekogu, meeleolurikas teeõhtu kuulsa kirjaniku juures, kes oli pühendanud lady Frances'ile novelli —

kõik see täitis neiu sügava rahuldusega. Nüüd veel kuulsa Villiers Lethbridge külaskäik — see juhtum kroonis ta kunstipäeva.

Lethbridge tõsine pilk peatus võluval neiu näol.

„Lady Frances — mäletate oma sünnipäeva? Tookord ütlesite, et mees, kes saavutab edu ja kuulsust, leiab tee iga neiu südamesse. Teie sõnad andsid mulle lootust. Sel tunnil tundsin, et pean võitma auhinna, kui ma ka peaksin sooritama selleks mõrva. Sellest olen rohkem kui kuulsus — terve eluõnn sõltus sellest!“

„Mr. Lethbridge —“

„Üks hetk!“ katkestas teda mees. „Võitsin auhinna seetõttu, et M. d'Orien ei saanud esineda oma teosega. Vastasel korral ma seisaksin kaotajana teie ees. Kas see loeb minu kahjuks?“

„Ma ei mõista teid. Igas võistluses on peateguriks õnn. Võitsite auhinna, mis te veel soovite?“

„Siiski. Kas teil pole anda mulle midagi peale huvi ja poolehoiu?“

Neiu vaatas mehele otse silmi.

„Muud midagi, mr. Lethbridge!“ Ta nägi meest vaaruvat, nagu keegi, kes saanud surmava hoobi.

„Oo, mul on nii kahju, et mõistsite tookord mu sõnu valesti. Nägin teis vaid geeniust, keda oli heameel aidata sihile. Unustasin, et sõprus mehe ja naise vahel on võimatu. Mul polnud aimugi, et tõlgitsite mu sõnu teisiti. Andstage seda mulle!“

„Mul pole midagi andestada!“ vastas mees

masinlikult, rääkides rohkem enesele kui neiu-
le. „Olin hull hellitamast lootust, mis ei võinud
iial täituda. Olen saanud karistuse. Elage
hästi!“

Ei mäletanud hiljem isegi, kuid jõudis ta-
gasi oma ateljeesse. Hetkest, mil Dudley'de
majauks langes kinni ta järgi, Lethbridge ei
mäletanud enam midagi, kuni leidis enese oma
ateljeest. Ta vaatas ringi nagu inimene, kes
paljude aastate järele jälle jõudnud kodukohta.
Silm tajus tuttavaid esemeid, kuni ta peatus
akna juures seisval neiuksel.

„Niina!“ ümises mees segaselt.

„Ootasin teid. Pidin istuma teile modelli-
na. Kas olete unustanud selle?“

„Ei, ei, ma pole midagi unustanud!“ Leth-
bridge vaarus. Neiu ruttas ta juurde ning toet-
as teda.

„Monsieur, olete haige?“ — Mees ei vasta-
nud. Abitult nagu laps ta laskis end talutada
sohvale ning langes sinna raskelt kattes näo
kätega.

„Olete haige!“ kordas neiu kasvava rahu-
tusega. „Toon arsti!“

Mees haaras neiu käe. „Ei — ma pole haige,
see on palju hullem!“ Katsus end sirgu
ajada ning vaatas neiu metsikute, palavli-
kuliste silmadega.

„Armastasin teda hulluseni. Tema pärast
müüsin oma südametunnistuse kuradile —
kuid mina olin talle vaid ornamendiks võidu-
pärjas — “ Hää! murdis. Mees püüdis end
püsti ajada, kuid langes nõrgalt tagasi.

Pikk, läbipaistmatu, heategev pimedus üm-
brises Lethbridge meeli. Läbi metsikute pala-
vikuhogude ta nägi vahetevahel neiuksju
kummardumas üle voodi. See neiuksju mo-
dustas nagu osa tema elust, kuigi möödus nä-
dalaid, kui udu harvenes ta meeltelt, enne kui
suutis meenutada neiu nime ja kurbmängu,
mis sellega seoses olnud. Harjus sedavõrd
neiu sealolekuga, et tundis rahutust ja üksin-
dust neiu äraolekul. Asjaolu, et kogu Pariis
oli mures ta haiguse pärast, et lady Frances
saatis iga päev lilli, jättis teda ükskõikseks.
Mõtted keerlesid ainult Niina ümber. Imes-
tades märkas, et neiu oli saanud talle tarvili-
kuks ja südamelähedaseks. Palavikuhogudes
hüüdis ikka jälle neiu nime, ning tundis kir-
jeldamatut õnne, kui neiu tupp astus.

„Niina! Kus olete igal õhtupoolikul?“ kü-
sis mees ühel õhtul.

„Olen Edmund d'Orieni juures. Pean teile
pihima midagi. M. d'Orien sai lady Dudley'lt
tellimise oma kuju reproduktsioonile. Kuid
tal pole raha. Tahtsin aidata teda ning nõus-
tusin seepärast olema teile modelliks. Kuid
siis haigestusite, ning ma ei saanud teenida.“

Mees hammustas huuli. „Nii siis — tema
pärast nõustusite sellega?“

„Jah, tema pärast ja pisut ka teie pärast.“

Saadest nüüd uue tellimise, M. d'Orien müüs
oma viimase vara, et osta materjali, kuid tal
pole ateljeed.“ Neiu vaatas mehele otse sil-
mi. „Andsin temale kasutada teie ateljeed. Olin
veendunud, et andestate seda mulle!“

Mees surus ta kätt. „Olen rõõmus, et aita-
te oma sõpra. Niina, eks ole, te armastate
d'Orieni?“

Neiu naeratas kergelt. „Jah! Ma ei saa se-
da muuta. Armastan teda, ega suuda iial lah-
kuda temast.“

„Niina!“ mees haaras ta käed. „Kas olete
unustanud, et lubasite minu juurde jääda, mind
aidata?“

„Ei, ma pole seda unustanud. Kuid hoolima-
ta kõigest ma jään alati Edmund d'Orieni
juurde!“

„Ja kui ma ütlen, et mu eluõnn oleneb teist,
et armastan teid, Niina?“

„Teie armastate lady Dudley'd!“

„Ei — see möödus palavikuga. Niina, miks
armastate d'Orieni?“

„Kuis võin seda öelda? Ütlete, et armasta-
te mind. Kas võite öelda, miks?“

„Sest olete ilusaim, targeim, armsaim nai-
ne maailmas!“

Neiu naeratas õrnalt. „Võibolla armastan
d'Orieni samal põhjustel!“

Lethbridge langes tagasi patjadele. Kätte-
maksutund oli saabunud. Armastas Niinat sa-
ma kiindunult, kui neiu vaest d'Orieni.

*

Lethbridge paranes aeglaselt. Igal õhtupoo-
likul ta istus akna juures, et vaadelda liik-
mist tänavail. Ta ei näinud aga midagi. Kujut-
luses jälgis vaid neiu, kes sammus kunstihoo-
nesse, kohtas seal meest keda armastas ning
tervitas teda. Edasi Lethbridge ei suutnud
mõelda, see oli liig piinav. Ning ühel õhtul,
vaarudes kui joobnu, ta seiras Niinat, et vii-
maks ometi kohata oma salapärasest vastast.

Trepil ta peatus äkki. Kuulis Niinat kelle-
gagi rääkimas. See oli Vesey.

„Kus sa olid kõige aja?“ küsis Vesey hää.
„Kas peidad end minu eest?“

„Ei!“ vastas neiu lühidalt.

„Siis ravisid toda inimest, toda Leth-
bridge'i?“

„Jah!“

„Milleks raiskad temale oma aega? Ta ei
vääri seda. Sul pole põhjust armastada teda.
Muide, — käisin kindlustusseltsis M. d'Ori-
eni asjus.“ Vesey naeris lühidalt. „Selts on
veendunud, et kuju oli kindlustatud liig kõr-
gelt ja et d'Orien ise purustas selle, et kind-
lustussummat kätte saada. Homme on komitee
istung ning näib olevat tõenäoline, et d'Orien
areteeritakse. Siis loomulikult, tõde peab tu-
lema avalikuks.“ jatkas Vesey külmalt. „Sa
ju tead, et ta on süüdi?“

„Jah!“

„Miks vaikisid seni? Armastad teda?“

„Jah! Armastan teda ning päästan ta iga hinna eest.“

Vesey naeris tigidalt. „Sa oled hull! Õnneks tunnen minagi süüdalast ning hoolitseen selle eest, et ta saaks teatavaks.“

„Sa ei tee seda!“

„Oled hull! Kui sa jääd selle juurde, peetakse sind süüdlaseks.“

„Ma palun sind —“ Lethbridge kuulis kirglikku palvet neiu hääles. Kuis ta pidi armastama d'Orieni, keda uskus olevat süüdlase! Kas ta suudaks ka andestada Lethbridgele, kui teaks tõde?

„Ma aitan sind!“ sõnas Vesey lühikese vaikuse järele. „Võiholla saan päästa teid mõlemaid. Mul on sidemeid kindlustusseltsi direktoriga. Kuid mul on tingimus. Vaikin vaid siis, kui abiellud minuga.“

„Hüva! Luban seda!“ vastas neiu väikese kõhklemise järele.

„Täna. Sa ei pea kahetsema seda!“ Vesey cernaldus.

Lethbridge surus käe valutavale otsmikule. M. d'Orieni taheti vangistada, kuritöö eest, milles ta polnud süüdi! Milline julm saatusepilge — Edmund d'Orien pidi kannatama kahekordselt oma õnnetuse pärast, kui neiu ei päästa teda oma õnne hinnaga. Vaid tema, õige süüdlane, on vaba, karistamata! Siis Vesey ei kahtlustanud teda. Oli vaba ja kindel, kindlam kui oli lootnud! Kuna neiu ei hoolinud temast, milleks pidi oma ülestatumistega saatma end vangi, et päästa oma vastast? Milleks lisada kuritööle rumalust? Lethbridge astus trepist üles kindlal sammul endine karm joon suu ümber. Jõudes oma ateljeesse, ta jäi hämmastunult seisma. Näis kui poleks olnudki viimaseid nädalaid, nagu seisaks uuesti oma kuriteo lävel. Pimestavas lambivalguses seisis d'Orieni kuju „Võit“ ta ees, sama kuju, mille oli purustanud tol saatuslikul õhtul, täiuslikum veel, imelise valusa ilmega suu ümber, nagu oleks „Võit“ saavutatud kalli hinna eest.

„Kuju on valmis?“ küsis Lethbridge neult, kes seisis laua juures. Neiu noogutas.

„Ja d'Orien — on ta siin?“

„Teda pole siin!“ — Te poleks tohtinud tulla siia, olete liig nõrk!“

„Oo, olen küllalt tugev!“ naeris Lethbridge kibedalt. Tahtsin näha seda geeniust, kuid mul polnud õnne. Miks ta peidab end? Nähes neiu piinatud ilmet ta sõnas õrnalt: „Andesta! Olen armukade ja sapine, kuigi mul pole selleks mingit õigust.“ Astus neiu juurde ning asetask oma kõhna käe neiu õlale. „Oled õnnetu! Kas ma võin sind aidata? Ära unusta, et armastan sind!“

„Homme vangistatakse d'Orien. Teda süüdistatakse oma kuju kuritahtlikus hävitamises. Neiu pööras näo kõrvale ning Lethbridge tea-

dis, et ta nuttis.

„Niina!“ sõnas mees kähisevalt. „Sa ei pea olema õnnetu. Ütle mulle vaid üht — kui ma päästaksin d'Orieni, — oletame, et tean midagi, mis vabastab ta kahtlusest — kas hooliksid minust siis pisutki?“

Neiu pööras kiirelt. Pisarad helkisid ta silmis.

„Kui te teaksite midagi, mis võiks päästa d'Orieni, te tunnistaksite seda ka ilma vastutasuta!“

„Jah, sul on õigus. Tunnistan tõtt iga hinna eest. Ma ei nõua enesele midagi, väike Niina, vaid ühte — et hiljem omas õnnes suudaksid andestada, et tegin sulle nii palju muret ja et usud, et armastan sind!“

Neiu kummardus äkki ning suudles mehe kätt.

„Kui päästate Edmund d'Orieni, siis usun teie armastusse.“

*

Komitee istanguruum täitus kiirelt. Viimasena tulid direktorid, kel oli kogunenud juba oma kindel arvamine d'Orieni süüasjus. Nad ei kahelnud mehe süües.

Istang avati. Peadirektori märguande peale ametnik avas kõrvaltuppa viiva ukse. Esimesena astus sisse Vesey, kes lühida kummarduse järgi istus pikale tunnistajate pingile. Niina sisseastudes sosin läbistas pealtvaatajate ridasid. Peadirektor müksas oma ametivennda: „M. d'Orieni modell!“ ta sosistas.

„Hm. Huvitav naine. Ebatavaline tüüp!“

„Oo; mister Lethbridge!“ Peadirektor ruttas tervitama Lethbridge, kes viimasena oli astunud istanguruumi. Kahvatus, kõhnas näos peegeldusid sisemise võitluse ning äsjase haiguse jäljed, muidu ta oli täiesti rahulik.

„Olite nii lahke ning teatasite meile, et olite üks vähestest, kes nägi kuju enne hävitamist. Oleme nimelt arvamisel, et kuju oli kinnitatud liig kõrgelt. Kahtlemata suudate aidata meid kuju tegeliku väärtuse kindlaks tegemisel. Teie arvamine omab suurima tähtsuse.“

„Nägin kuju ning võin öelda, et ta oli kinnitatud alla tegeliku väärtuse. See oli meister-teos, millist meie põlv pole näinudki.“

„Monsieur kuulsa kunstnikuna suvatseb olla suuremeelne!“ naeratas direktor.

„See pole suuremeelne vaid tõde. Võin tõendada seda teisendiga, mis M. d'Orienil praegu valminud, veel enam aga pihtimusega, mis selgitab kõike ning teeb edaspidise juurduse asjatuks. — Teatavasti Pariisi auhind määrati minu „Võidu“ kujule. See auhind oleks aga kahtlematult määratud M. d'Orienile, kui ta oleks saanud esineda oma kujuga. Olin kindel oma võidule kuni juhuslikult nägin d'Orieni kuju. Mõistsin, et mu õnnelootused pidid

Sõr

Pere

Hiljuti abiellunud
adv. Päärson ja
prl. Umbliä.

Pildil (vasakul) istuvad pruutneitsid: prl. Helga Lintsoy, prl. Rassmann, pruutpaar — vann. advokaat Jüri Päärson abikaasaga — prl. Helga Rumberg ja prl. Michelson. Seisavad: pruudi vend hr. Benno Umbliä, hr. Körver (Maapangast), vann. adv. abi Otto Leesment, hr. Tael (Eesti Pangast)

purunema. M. d'Orien oli suurem kunstnik, kui mina. Samal ööl hiilisin vargsi d'Orieni ateljeesse ning purustasin ta kuju!"

Direktor katkestas esimesena piinliku vaikuse. „Teie tunnistas tuleb meile ootamatult. Miks avaldate seda alles nüüd, kus saladus oleks jäänud igavesti selgitamatuks?“

„Mul on selleks omad põhjused. Igatahes teate, et d'Orien on süütu. Olen valmis vastutust kandma oma süüteo eest.“

Direktor vaatas otsivalt ringi. „Kus on Edmund d'Orien?“

Niina lähenes kohtunike lauale. „Mina olen Edmund d'Orien!“ ta ütles rahulikult.

„Niina!“ karjatas Lethbridge.

Neiu naeratas. „Mu õige nimi on Eleonora d'Oreny. Asjaolu, et olin naine, oli suureks takistuseks mu elukutses. Mulle kas õeldi meelitusi või ei võetud mind üldse tõsiselt. Seepärast otsustasin esineda mehe nime all ning tutvustada end d'Orieni modellina, mis on ka osalt tõsi, kuna suure peegli kaasabil olen sageli olnud enese modelliks. — Teadsin, et Lethbridge oli süüdi. Tol saatuslikul ööl viibisin oma ateljees. Ööbisin sageli seal, et hommikul vara alustada tööd. Lethbridge ei näinud mind. Kui õnnetus oli sündinud, olin liig õnnetu ja murtud, et midagi ette võtta. Ootasin, ning hakkasin huvi tundma Lethbridge vastu. Tahtsin näha, kas selline tegu mõeldub jälge jätmata ta sisetundele. Hiljem taht-

sin anda talle võimalust lunastada oma süüd.“

Tekkis pikem vaikus. Villiers Lethbridge pea oli laskunud rinnale.

„Siis te ei soovi vastutusele võtta Mr. Lethbridge'i?“ küsis direktor.

„Ei. Samuti ei soovi ka mingit kahjatusu teie seltsilt. See lugu on lõpetatud!“

Istanguruum tühjenes aeglaselt. Mõnigi uudishimulik pilk riivas Lethbridge ja Niinat, kes seisid sõnatult teineteise vastas. Vesey, kes teravalt silmitsenud mõlemaid, pöördus ning väljus. Siis esmakordselt Lethbridge tõstis pea ning vaatas neiu silmi. Neiu sirutas talle vastu oma käed. Mees suudles neid.

„Kuulsin su kõnelust Vesey'ga. Tookord ma ei taibanud, kellest oli jutt. Käitusin lurjusena ja sina tahtsid päästa mind oma õnne hinnaga?“

„Uskusin sinusse, ning mul oli õigus. Kuid oleksin päästnud sind iga hinna eest.“

„Miks?“ Mees ootas hingetult vastust.

„Kardan, et armastan sind, (rohkem kui vaest d'Orieni, kellele ei suuda küll iial keelata oma poolehoidu.“

„Niina, sa naerad?! Kogu mu eluõnn oleb sinu vastusest. Kas Edmund d'Orien võib andestada?“

„Edmund d'Orien võib andestada ja armastada kui ta ülendataks kuulsa Villiers Lethbridge'i eluaegseks partneriks,“ ütles neiu suudeldes meest südamliselt.

mus ühendab

kondlikke sündmusi Tallinnas

Vann. adv. abi
Heino Lattik ja
prl. Erna Tiken-
berg — kihlusid.

Pilt ülal: hr.
Osvald Tamm
ja prl. Karin
Rikmann, laula-
tatud.

*

Hiljuti laulatati
hr. Ivan Pi-
sarev ja prl.
Iriina Kanep.
Kõrvalole-
val pildil:
hr. Pisarev abi-
kaasaga ja pul-
malised lahku-
mas Al. Nevski
peakirikust
Toompeal, kuhu
kogunenud
sündmust jälgi-
ma palju uudis-
himulikke.

SAATUSLIKUS KEERISES

(6. järg.)

Romaani „Saatuslikus keerises“

senine sisu

Kaubaaurikule Antje Boddenkuhl võetakse Hamburgis uus laevapoiss Henrik Jensen. Reisil muutub aga poisi elu kibedaks, Ühel kardetaval silmapilgul hüppab poiss tagaajaja eest merre, kust laeval olev ainuke reisija Dittmar poisi ära päästab ja oma kajutisse asetab. Pärast mitmeid vahejuhtumisi teatab Henrik Jensen, et ta on neiu ja tal tungiv tarvidus sõita Brasiiliasse. Vihane kapten lepib lõpuks olukorraga ja võtab neiu oma hoole alla. Riosse jõudes lahkuvad Dittmar laevalt, kuna kapten läheb neiuaga linna, sellele vajalikke esemeid ostma ja põgeneb. Rios otsib Inge andmeid ja võimalusi oma eesmärgile jõudmiseks. Peagi sõidab ta laeval jõgesid mööda Brasiilia ürgmetsadesuunas ja jõuab Catalao istandusse, kus teenib tema peigmees Valter Wendt. Istanduses võtab Inge vastu proua Vendi, Catalao tütar, ja teatab, et tema mees pole kodus. Seal selgub Ingele tõde. Ta pöörab ringi ja hakkab tagasi tulema läbi kohutava džungli. Pärast Inge lahkumist istandusest jõuab sinna ka Dittmar, kes kogu aja jälginud teda ja asub ka teele džunglisse — neiu otsima. Hädaohtliku ja piinarikka otsimise järele leiab ta Inge džunglis, kannab sealt välja, ja sõidutab Manaosse haiglasse, sest neiu on suremas mürgiste dsungliputukate hammustustest. Kuna keegi kohalik kaupmees Pedrito de Gayaz, kes näinud Inget Brasiilias, armub temasse, siis püüab äri-mees Dittmari oma teelt kõrvaldada.

„Tean, mis tahate öelda. On midagi kahtlast minus? Olen tõeliselt hoopis teine, kui näin, eks?“

„Jah!“

Mehe suu ümber ilmus kummaline naeratus.

„Võibolla teil on õigus. Võibolla tõeliselt olen hoopis teine, kui see, kes tahan olla. Vahel inimene eksib võõraste Minasse... ning ei pääse enam välja. Sa oled vangis ja jääd, vaatamata põgenemisele, ikkagi selleks, mis oled teiste silmis.“

„Ma ei mõista teid!“ ütles neiu nõrgalt.

„See pole ka vajaline, preili Jensen. Teatud põhjustel soovin, et jääksin edaspidi teile Günter Dittmariks.“

Siis mees lahkus ja jättis neiu jällegi teadmatusse.

Kas mees oli õnnetu? Oli ta kurjategija? Tagaotsitav? Keegi, kes maailmale tahtis olla surnud?

Neiu ei teadnud seda... teadis vaid ühte: Ei suutnud seda enam taluda... tahtis ära siit — Hamburgi, enne, kui oli hilja!

Günter Dittmar oli sünninõu ohtuine ning lahkus hotellist. Ta ei püüanud enam nelja sei-

na vahel, pidi jalutama läbi öiste linnatänavate, pidi olema ükski, et valmis saada tunnetega, mis mässasid tormina hinges.

Kõnelus Inge Jenseniga oli erutanud meest rohkem, kui neiu aimas.

Kas pidi hajutama neiu kahtlused ja ütlema talle, kes oli tõeliselt ja miks lahkus Hamburgist ja siirdus Brasiiliasse, maale, kus veetud oma lapsepõlve?

Ükskord ta peaks seda niikuinii tunnistama neiuale... kuid praegu ei tahtnud seda veel teha. Neiu pidi enne paranema täieliselt, pidi unustama elamuse Wendtiga... astuma talle sammu vastu.

Dittmar pöördus kärarikkalt peatänavalt kitsasse, väiksesse kõrvaltänavasse, milles õhk oli raske päevasest kuumusest.

Tänav oli tühi.

Vaevalt Günter Dittmar oli süüdanud omale sigareti, kui märkas, et eksis.

Vastaspoolsel kõnniteel liikus kaks meest. Dittmar heitis neile pealiskaudse pilgu ja puudulikus valguses nägi kaht närust caboclost.

Dittmar sammus aeglaselt edasi, tähelpanu pööramata kahtlasele seltskonnale.

Agas veel enne kui ta sai pöörduda oma mõtetele, ta ette kerkis äkki kaks meest, kelle välimus ja hiiliv käik sarnanes eelmistele.

Mõlemad hulgused vastaspoolselt kõnniteelt tulid üle tänavat otse Dittmari poole. Silmapilkselt mees mõistis, mis kavatsusel. Kallaletung, ta nentis mõttes, ning valmistus ette.

Kõrvale põigelda oli võimata. Kaks kaabakat käisid 3—4 sammu kaugusel mehe seljast, teised kaks tulid otse vastu.

Brovning lebas hotellis. Tuli võidelda ainult rusikatega.

Kogud lähenesid Dittmarile.

Järelemõtlemiseks polnud enam aega. Kes tegutseb kiirelt, tegutseb targalt! mõtles Dittmar ja äkki üks lähenevaist kaabakkaist lebas maas, enne kui taipas, kuis oli sinna sattunud. Lõug vaid oli teinud ebameeldiva tutvuse rusikaga, millest keegi ei teadnud, kust ta ilmunud. Hetk hiljem teine hulgus kukkus maas lamajale ja veeres keset tänavat, enne kui suutis kättki tõsta.

Günter Dittmar teadis, et võis usaldada oma rusikaid.

Pöördus siis välkkiirelt, kuna arvestas kallaletungi seljatagant ja samal hetkel tundis raudset pigistust kõril. Dittmar tõstis käsi varre, sasis pihku ühe pea... kummardus ja sööstis ettepoole paisates kallaletungija üle enese.

Tungis siis ise kallale neljandale, kelle käes läikis nuga.

Relv välkus mehe läheduses, käsi suhises alla täie hooga... Dittmar hüppas kõrvale... noahoop tabas vaid ta pahemat õlga. Samal hetkel kallaletungijat tabas võimas rusikahoop näkku. Mees kukkus hääletult tänavale.

Dittmar tundis verd voolavat üle selja.

Metsikus vihas salakavala kallaletungi üle, ta ei tunnudki valu õlas, vaid haaras ühel hulgustest, kes tahtis parajasti jalule tõusta, rinnust, tõstis ta üles ja paiskas hooga vastu teistele, kes tahtsid uuesti kallale tungida.

Astus siis noakangelase juurde, kel süüst ja ninast purskas verd, haaras noa ta käest ning pöördus jõugu poole.

„Kahe minuti pärast olete kadunud siit, närud!“

Kaks hulgust ajasid end vaevaga jalule ning komberdasid minema. Teised kaks pidid veel pisut toibuma.

Sammudes peatäna poole Dittmar nägi majade varjust meest esile sööstvat ja kiirel sammul eemalduvat. Peatäna nurgal mees peatus hetkeks... Laterna valgus langes ta näole... siis ta oli kadunud.

Dittmar võpatas, seisis hetke mõttes ja teadis siis, kellele kuulus nägu: Pedrito de Gayaz'ile!

Brasiillasele võlgnes tänu selle salakavala kallaletungi eest! Pedrito de Gayaz teotses — nii siis, tuli silmad lahti hoida ka Inge Jensen'i pärast, kellega mehel kindlasti olid oma plaanid.

Günter Dittmar oli kaugel veel hotellist, kui haav õlas andis end veel tunda. Torkav, põletav, rebiv valu sundis teda vahetevahel peatama ning jõudu koguma. Lakkamatult voolas verd haavast üle rinna ja selja.

Kerge nõrkusehoog valdas meest. Püüdis sellest võitu saada, kiirendas samme, et jõuda rutemini hotelli... kuid kiired liigutused põhjustasid tugevama verejooksu haavast.

Kui Dittmar viimaks jõudis hotelli, must udu tantsiskles silme ees. Äärmise jõupingutusega ta suutis tупpa astuda, telefonitoru haarata ja ühendust paluda dr. Cashtoniga.

„Tulge nii ruttu kui suudate, doktor... vajan teid!“ ta sosistas kahvatanud huultega. Pea langes tagasi. Oli kaotanud meelemärguse. — — —

N. n. baari pimedas nurgas istus neli lõhkilöödud, paistetanud näoga meest ja vahtisid altkulmu vihaselt viiendale, kes ütles neile meelitusõnu loomariigist ja nimetas neid viletsamateks argpüksideks, keda iial näinud.

„Kui meie oleme argpüksid, miks te's seda ise ei teinud?“ urises üks segaverelistest.

„Too metsaline löi sisse mu lõualuu...“ vingus teine.

„Sähvasin talle priske hoobi!“ võidurõõ-

mustus kolmas. „Kui see mööda sattus, polnud minu süü!“

Neljäs hõõrus valulise ilmega ristluud, millele oli maabunud lennul läbi õhu ja vahetas kõneainet:

„Kuis jääb maksuga?“

Pedrito de Gayaz muutus vihast roheliseks.

„Mis?!“ ta mõirgas. „Teie arad koerad lasete end ühest mehest läbi peksta nagu imikud ja tahate veel tasu?! Need viissada milreisi, mis andsin käsirahana, maksate mulle kohe tagasi, mõistate?!“

Koor ulgus, tabatuna tundelisemast kohast. „Tagasi maksta? Sa ürgmetsa ahvi poeg! Tagasi maksta? Mitte ainust reisi sa ei näe, neetud kärnkonn! Ja kui sa kohe ei anna lubatud viissada milreisi, saad tunda meie rusikaid.“

Pedrito de Gayaz märkas meeste näoilmet ja väljendusist, et asi ähvardas võtta tõsisema pöörde. Enne kui hulgused olid lõpetanud sõimamise, brasiillane loobus viiestsajast milreisist ja kadus nii kiirelt, et tänavale järele-rutanud segaverelised ei näinud enam mehe varju.

Omas korteris — Pedrito de Gayaz omas nii Sao Joaos kui ka Manaos korteri laduruumidega — ta tormas vihast vahutades läbi tubade. Ebaõnnestunud kallaletung vaenlasele ajas ta marru. Ei mõelnudki loobuda oma kavatsustest. Pidi vaid toimima paremini. Ebatavalist vastast peab võitma ebatavaliste abinõudega! Vaenlane Inge Jenseniga lahkus tõenäoliselt varsti Manaost. Amazonase jões on kohti, kus vettekukkumine tähendaks kindlat surma. Krokodillide vastu ei aita tugevaimgi rusikas!

Pedrito de Gayaz värises kirest ja ootusest, mõeldes tunnile, kui võis haarata kuldjuukselise neiu oma käte vahele, ilma et keegi teine suutis seda takistada! — — —

„Haav pole kuigi kardetav,“ ütles dr. Cash-ton, „kuna aga verekaotus on suur, peate jääma mõneks päevaks voodisse!“

Günter Dittmar, kes lebas voodis kinni-seotud õla ja sidemesse pandud pahema käega, naeris:

„Voodisse jääda?! Doktor, te ei usu seda isegi, et seepärast peaksin jääma voodisse! Vihkan voodit — see võtab meilt nii palju elust... ja mina tahan saada elust nii palju, kui võimalik! — Ja peale selle — mis ütleb Inge Jensen, kui ma jääksin ära?“

„Kui ta teab...“

„Ta ei tohi mingil tingimusel sellest teada saada!“

„Kuid ta näeb teie käsivart sidemes.“

„Ma võisin ju nikastada käe!“

„Muide — miss Jensen ei meeldi mulle...“

Günter Dittmar unustas haava ja tõusis istukile.

„Mis on temaga? Kas on mingit hädaoh-
tu?“ ta küsis ehmunult.

„Kehaliselt mitte. Homme või ülehomme
ta võib tõusta. Aga... hm... hingeliselt kõik
pole korras. Vaatlesin teda kogu aja tähelepa-
nelikult ja kardan, et elamus Wendtiga on
mõjutanud ta tundeelu nii, et ta varem või hil-
jem variseb kokku. Ma ei tea, kas mõistate
mind. Seda on raske seletada. Neiu on sat-
tunud mõtteisse, on muutunud norutajaks ja
omab vale maailmasuhtumise.“

„Neiu on läbi elanud palju rasket, mis
oleks murdnud tugevamadki. Võib arvata, et
ta sellest nii kergesti üle ei saa. Kuid aeg
parandab kõik haavad!“

„Muidugi, muidugi! Kuid on haavu, mis
küll pealt paranevad, kuid sisse jätavad mei-
siku liigliha. Nii on ka siin. Sellest elamusest
on sündinud uus Inge Jensen.“

Günther Dittmar vaatas mööda arstist.
„Loodame, et valusast peetumusest kujuneb
midagi uut ja paremat, mis toob õnne neiu-
le!“

Dr. Cashton riivas teda uuriva pilguga.
„Soovin ja loodan seda, mister Dittmar, ka
teie pärast!“ ta ütles ja tõusis. „Kuid peate
olema väga kannatlik ja ootama väga, väga
kaua...“

Naeratus mängles ta huultel. Günther Ditt-
mar pööras näo arsti poole.

„Mul on aega!“ ta vastas rahulikult ning
imestas endamisi, et arst oli märganud ta
tundeid, mis olid lukutatud sügavamasse hin-
ge põhja.

Järgmisel hommikul Günther Dittmar tõu-
sis nagu tavaliselt. Arst oli eelmisel õhtul
soovitanud talle veel üheks päevaks voodisse
jääda, kuid mees ei leidnud rahu. Mingi sala-
vägi tõmbas teda Inge Jenseni juurde. Tun-
dis, et neiu vajas ja ootas teda. Tahtis jatka-
ta eile poolelijäänud kõnelust ja tunnistada
neiu avameelselt, miks varjas end nii sala-
pärast, võibolla see aitas pidurdada häda-
ohtu, millest dr. Cashton rääkinud.

Riietumine võttis palju aega. Pidi tegema
kõike ühe käega. Suure vaevaga suutis kinni
nõõpida särgikaeluse, kaelasideme ja kinga-
paelte ees ta seisis nõutult.

Ei tahtnud liigutada pahemat käsivart.
Haav õlas valutas pisut ja väiksemgi liigu-
tus võis tekitada revejooksu haavast.

Ta helistas hotelliteenrile ning laskis end
riietada.

Teel haiglasse tundis veel kergelt nõrkust
ja peapööritust... muidu aga keha alistus
ta tahtele.

Kui Dittmar astus haiglasse ning sammus
üle koridori, mis viis dr. Cashtoni toa juurde,
uks kisti äkki lahti ja arst punasena ja ärrit-
tatuna tormas välja. Nähes Dittmari, ta hin-
gas kergendatult.

„Ah, mister Dittmar... helistasin teile

praegu hotelli ja kuulsin, et olete just välja
läinud. Tulge ruttu sisse...“

Günther Dittmar järgnes arstile ootus-
rikkalt.

„Miss Jensen on ära!“ kähistas arst.

Dittmar vaatas arstile, nagu teeks see
ebakohast nalja.

„Mis see tähendab?“

„Ta lahkus täna hommikul haiglast ja...“

Nüüd alles Dittmar mõistis, mis juhtunud.

„Inge Jensen lahkunud haiglast?! See pole
hästi võimalik, doktor! Neiu suutis ju vaevalt
jalul seista... ta vajas päevi, et üldse võis
käia...“

Dr. Cashton avas kõrvaltuppa viiva ukse.

„Õde Carry, tulge sisse!“ ta hüüdis karmilt.

Õde Carry, kelle hooleks oli usaldatud In-
ge Jenseni ravimine, astus tuppa. Vananeva
neiu nägu näitas pisarate jälgi, mis ta kollaka,
kõhna näo muutis veel inetumaks.

„Jutustage mister Dittmarile, kuis kõik
juhtunud!“ käsutas dr. Cashton karmilt.

Õde Carry nuuksus.

„Õde Carry!“ käratas arst vihaselt. „Jätke
oma halemeelsed tunneteavaldused! Olete rik-
kunud oma kohuseid, millel võivad olla väga
kurvad tagajärjed. Nüüd jutustage lühidalt ja
selgelt kuis kõik juhtunud!“

Õde surus kramplikult oma kõhne käsi.

„Mul... mul oli nii kahju miss Jensenist,“
ta algas, „ja seepärast nõustusin. Juba mitu
päeva märkasin, et haige oli rõhutatud mee-
leolus... ja eile õhtupoolikul palusin teda ker-
gendada oma südant. Oli hirmus, mis sain
kuulda!“

Õde peatus. Dr. Cashtoni kärsitu viipe järe-
le ta jatkas.

„Miss Jensen ütles, et ta siin maal, selles
ümbruses iial ei parane. Liiga palju elamusi
ja mälestusi olevat seotud selle kohaga. Mõt-
lesin seda. Siis ta ütles et ei tahtvat enam
kasutada mister Dittmari abi. See kõik olevat
nii hirmus, ta ütles, et kartvat hulluda. Tead-
sin, mis Inge Jensen läbi elanud ja tundsin
talle südames kaasa. Mõistsin ka, kui piinlik
tal oli — vabandage, mister Dittmar, kuid tar-
vitan miss Jenseni oma sõnu — vastu võtta
võõra mehe abi ja heategusid. Tahtvat lahkuda
Brasiiliast, mida ennem, seda parem. Soovita-
sin talle oodata veel mõne päeva, kuid neiu
raputas pead. Kui ta leiaks pääsetee, ta ei vii-
vitaks sekunditki. Soovitasin talle kõnelda sel-
lest dr. Cashtoniga, kes kindlasti oleks valmis
aitama, kuid neiu ärritus nii, et pidin rahustama
teda ning lubama, et ei räägi sellest kellelegi.
Siis tulin mõttele ise aidata neidu. Mõistsin,
kui vastik talle oli peale vapustavat pettu-
mist vastu võtta abi võõralt mehelt ja teadsin,
et miss Jensen teises ümbruses paraneks kiir-
remini. Küsisin, millal ta kavatsevat sõita. Kui
võimalik, siis kohe, vastas neiu. Kahtlesin,

kas tal jatkuks jõudu selleks. Neiu noogutas ja seisis äkki voodi ees, seisis täiesti kindlalt ja sammus siis läbi toa. Uskuge mind, võitlesin kaua enesega, teadsin, et dr. Cashton teeks mulle etteheiteid, kuid tugevam kõigest oli soov aidata vaest neidu, kes nii palju kannatanud.“

„Kõige parem abi olnuks teda tagasi hoida sellest meeletust kavatsusest!“ ärritas arst. Õde tõstis pea ja vaatas arstile kindlalt silma.

„See pole õige, dr. Cashton! Siin miss Jensen oleks hukkunud. Mina kui naine võin seda mõista paremini. Ütlesin siis miss Jensenile, et annan talle meeeldi raha tagasisõiduks. Ta chmus ja keeldus seda võtmast. Püüdsin talle selgitada, et raha seisab mul niikuinii kasutult, et ma ei vaja seda ja oleksin õnnelik, kui ta mu pakkumise võtaks vastu. Neiu vastas, ta ei teadvat kas ja millal ta saavat seda mulle tagasi anda. Rahustasin teda ka selles suhtes ja ütlesin, et mul on aega oodata, kuni neiu leiab omale mingi teenistuse. Pidin kaua rääkima, enne kui ta nõustus. Kirjutas mulle võlatähe — teisiti ei tahtnud raha vastu võtta ja lubas raha aasta jooksul tagasi maksta. Summast, mille pakkusin, ta võttis vaid väikese osa, millest jatkus sõiduks Rio de Janeirose. Sealt lootis edasi jõuda konsuli abiga, või kaubelda end stevardessina mõnele aurikule. Pidin lubama, et ei kõneleks sellest kellelegi, kuni neiu oli lahkunud... lubasin seda.“

Dr. Cashton pööras Dittmari poole.

„Ja siis too eeskujulik õde, aetuna inimlikust, kuid selles olukorras lubamatust kaastundest, laskis miss Jensenil täna hommikul salaja lahkuda haiglast. Miss Jensen läks sadamasse ja sõitis auriku „Mirandaga“ täna hommikul kell 9 Parasse.“

Günter Dittmar oli kuulunud õe jutustust kasvava rahutusega. Nüüd ta pahvatas:

„Aga õde, kas te ei taipa, et tegu on haige inimesega, keda sekundiks ei tohiks ükski jätta?! Teie kergemeelsel teol võivad olla kohutavad tagajärjed!“

Õde raputas pead.

„Eksite, mister Dittmar! Miss Jensen peab kodumaale tagasi jõudma — seal kaovad viimased varjud ta hingest.“

Dr. Cashton viipas kärsitult.

„Minge nüüd, õde Carry! Kas veel edasi jääte minu haiglasse, on küsitav.“

Õde Carry, äsja nutune ja alandlik, lahkus nüüd püstipäi kindlas teadmises, et oli toimunud õieti. Lävel ta peatus.

„Oleksin peaaegu unustanud, mister Dittmar! Miss Jensen jättis teile kirja.“

Võttis ümbriku põlletaskust ja ulatas selle Dittmarile ning lahkus.

Dittmar rebis ümbriku katki ja luges.

„Armas härra Dittmar!“

Mul pole mingit seletust ega vabandust oma teole. Tean, et kõige järele, mis olete minu heaks teinud, jään teie eluaegseks võlglaseks. Kuid ma ei saa teisiti. Võib olla mõistate seda, kui mõtlete meie viimasele kõnelusele. Ma ei suuda taluda mõtet, et pean edaspidigi kasutama Teie heategusid. Peale selle tahan lahkuda siit maalt nii kiirelt kui võimalik.

Andestage, et lahkun käepigistusest, ilma et suusõnaliselt tänaksin Teid kõige eest. Hiljem, kui olen Hamburgis leidnud omale teenistust, püüan tasuda Teile oma võlga. Kõike muud, mis olete teinud minu heaks, ma ei saa tasuda Teile muul viisil kui seega, et ei unusta Teid iial ja jään alati

Teie tänulikuks

Inge Jensen.“

Günter Dittmar laskis kirja langeda. Palju jäi talle selgusetuks neist ridadest. Kiri reetis suurt sisemist ärritust ja seetõttu jättis mõndagi ütle mata, mis rahulikumas kaalutluses oleks tulnud väljendusele.

Aeglaselt ta murdis kokku kirja.

Tõtt öelda... ei, ta ei tahtnud otsustada neiu teguviisi üle, tahtis meeles pidada, et kirja kirjutaja oli hingeliselt ja kehaliselt haige inimene... ja et neiu hiljem paranedes hoopis teistsuguste tunnetega suudab mõelda oma elamustele.

Tähtsam küsimus oli nüüd, mis ette võtta. Mingil tingimusel ei võinud Inget ükski lasta Rio de Janeirose sõita. Üksikuna ja haiglasena ta ei suudaks kannatada reisivintsutusi. Kõrvetav kuumus ja ümbrus imeksid ta kehast viimse, vaevalt tagasivõidetud jõu ning laseksid neiu kuskil minestunult kokku langeda.

Pidi järgnema neiu.

Kas neiu seda soovis või mitte... ta oleks lihtsalt seal ning jääks neiu kõrvale, kuni igasugune hädaoht kõrvaldatud.

„Manoas leidub ometi mootorpaate?“ küsis Dittmar arstilt.

Dr. Cashton noogutas.

„Mootorpaadiga püüan „Mirandale“ järele jõuda. Mingil tingimusel Inge Jensen ei tohi ükski sõita!“

„See oleks parim lahendus!“ nõustus arst.

Vahetanud veel mõne sõna, mõlemad mehed surusid teineteise kätt. Lävel Dittmar peatus ja ütles:

„Muide, doktor... olen arvamisel, et iga inimese tegude üle võib otsustada kahest seisukohast. Mõistlikkuse seisukohast vaadatuduna õe Carry tegu ei saa heaks kiita, kuid me ei või teda ka hukka mõista. Ta püüdis Inge Jensenit aidata omal viisil. Oleks ehk inimlikum õde mitte vallandada...“

Mootorpaat mürises metsiku kiirusega Amazonase jõge mööda allapoole. Günter Dittmar istus paadi ninas ja vaatas üksisilmi jõele. Mida kauemini vältas jaht „Mirandale“, seda suuremaks muutus pakitsev rahutus mehe hinges. Kartis, et midagi võis juba juhtunud olla, et ta võis jääda hiljaks.

Ikka laiemaks ja võimsamaks muutus jõgi. Laisalt rullusid vetevood edasi nagu sillerdav, pruunina ja rohelisena sätenдав koletise kere, mis end sirutab ja liigutab ning kõike neelab, mis julgeb talle läheneda. Tumeroheline ürgmetsa müür vaheldus asundustega, mille inimesed rajanud raskes võitluses metsiku ürgloodusega, libises varjuna mööda.

Saared kesk jõge flamingode, kurgede, iibiste ja morani parvedega vuhisesid mööda ja olid juba kadunud, kui linnupere läbisegi vadistades ja kriisates ärritus möödavuhiseva koletise üle, mis oma müraga sumbutas kõik loodusehääled.

Kahetunnilise metsiku sõidu järele Günter Dittmar nägi aurikut oma ees.

Turtsudes ja müristades sööstis mootorpaat laeva juurde. Günter Dittmar tõusis ning vaatas laevale. Paadijuht peatas mootori, paat libises laeva külje alla, lühike sõnavahetus laevameeskonnaga ning nõõrredel lasti laevalt alla, mille abil Dittmar ronis laevale. See polnudki nii kerge toiming, kuna sai kasutada vaid üht kätt.

Et tüütavalt pikka sõitu Parasse lühendada, selleks Dittmar oli üürinud suurema mootorpaadi, mis küllaldaselt bensiinitagavara võis kaasa võtta. Tahtis Inge Jenseni „Mirandalt“ ära tuua ning jätkata sõitu kiirel mootorpaadil, mis sooritas tuhandemiililise teekonna märksa lühema ajaga kui kohmakas, aeglane aurik.

Sel kombel neiu pääseks pikast, kurnavast sõidust. Paras tahtis toimetada Inge suuremale rannasõiduliini aurikule, millel leidus mugavaid kabiine, kus neiu võis lehada kaitsutult lõõmava troopikapäikese eest.

Kuigi neiu alul pahandaks, et Günter Dittmar jälle segas end ta ellu, mees lootis lühikeses kõneluses veenda Inget, et toimib vaid neiu huvides.

Kuna mootorpaat jäi seisma laeva juurde, Günter Dittmar otsis üles kapteni ja küsis Inge Jenseni järele.

„Jensen?“ urises kapten Cabero, kelle kortsulise näo troopika päike oli muutnud tõmmuks. „Ei tunne... pole sellenimelist senhoritat pardal!“

„Mõtlege järele, kapten! Noor neiu blond juustega, on veel pisut kahvatu ja nõrk, kuna äsja paranenud raskest haigusest.“

„Pole blondi senhoritat pardal!“ kordas kapten Cabero tusaselt. „Oleks mulle kohe silma torganud!“

Günter Dittmar seisis kapteni ees ja vaatas talle otsa, nagu ei mõistaks ta sõnu.

Kaalutles. Inge Jenseni polnud „Mirandal“? See oli võimatu. Öde Carry oli ju selgelt ja kindlalt tõendanud, et Inge Jensen lahkus hommikul dr. Cashtoni haiglast, et minna sadamasse ja sõita „Mirandaga“ Parasse.

„Kas teate seda kindlasti, kapten?“

„Sama kindlasti, kui seda, et praegu on 43° sooja!“

Günter Dittmar laskis pilgud rännata üle laevalae, nagu oodates, et Inge Jensen järgmisel hetkel peaks nähtavale ilmuma, meest nähes võpatades seisma jääma ning siis lahke naeratusena huulil mehe poole sammuma ja tervitama teda.

Asjatult Dittmari pilk otsis kirjust reisi-jateperest Inge Jenseni kuldjuuksest pead.

Mis pidi see tähendama?

Inge Jensen oli lahkunud haiglast kindla kavatsusega „Miranda“ga Parasse sõita. Ei olnud tõenäolik, et lühikesel teekonnal haiglast sadamasse neiu oleks muutnud oma otsust. Sel juhul ta oleks kõigest hoolimata tagasi pöördunud haiglasse.

Inge Jenseni poind laeval... ta polnud ka tagasi läinud haiglasse. Jäi vaid üks... Hirmus mõte välgatas peas.

Pedrito de Gayaz!

Kättemaksuhimulisena, brasiillasele omase visadusega, nagu oli varitsenud Dittmari, et talle soodsal hetkel kätte maksta häbistavate hoopide eest, nii ta varitses ka Inge Jenseni... võib olla kohtas neiu teel haiglast sadamasse ning järgnes...

Günter Dittmar ei mõelnud mõtet lõpuni. Tormas reelingule, ronis kiirelt nõõrredelit mööda alla ning oli jälle mootorpaadis.

„Sõida, Esterro!“ ta karjus paadimehele. „Näita, mis võid! Tagasi Manaosse! Aga sellise kiirusega, sõbrake, nagu sa pole veel iial elus sõitnud! Ruttu! Ruttu!“

Maal, kus inimestel on palju aega, kus sõna „manana! Manana! — Homme! Homme!“ omab suurima tähtsuse kogu sõnatagavaras, kus laiskust ja aeglust vabandatakse väljakannatamata, tapva kuumusega — sellisel maal sõna „ruttu!“ loetakse taevanikisendavaks üekohtuks. Milleks rutata? Aeglaselt jõutakse ka kohale!

Günter Dittmar teadis ainust nõiavahendit, mis seal manana-maal väikesed sammud muutis suurteks, aeglased liigutused kiireiks.

„Kas tead, Esterro, mis on conto?“

„Oo jah, senhor! Conto on tuhat milreisi!“ vastas Esterro särasilmil.

„Üks conto on sinu, kui viid mind Manaosse poole lühema ajaga!“

Esterro arendas nüüd kiirust, millist võis nimetada põrgulikuks. Mootorpaat tormas

Amazonasel nagu tagaetuna üliloomulikest jõududest. Paadinina tõusis kõrgele veest, läbistades noolena vahutavad vood.

Günter Dittmari sisemus oli täis rahutust.

Ehkki tal polnud vähematki tõendust, et brasiillase käsi oli mängus neiu kadumisel, uskus seda kindlasti. Armastava südamega aimas, tundis, et neiu viibis hädaohus.

Inge Jensen Pedrito de Gayazi võimuses... see tähendas neiu hirmsamat hädaohtu, kui seda oli seiklusrikas reis Hamburgist Rio de Janeirose! Vaevalt paranenud, toibunud vastustavast löögist Catalao istanduses, ta pidi sattuma inimese võimusesse, kes ei kohkunud tagasi ühegi abinõu eest...

„Kiiremini! Kiiremini. Esterro!“ ta ergutas paadimeest.

See kehtis õlgu.

„Mootor ei võta enam!“ ta urises.

Ümbrus libises mööda kui unenäos. Dittmaril polnud pilku ümbrusele. Mis tähendas ürgmets, looduseilu — Inge Jensen oli hädaohus!

Kui neiu oleks terve ja tugev, võib olla ta oleks saanud end kuidagi kaitsta brasiillase hullumeelsete kavatsuste vastu. Kuid neiu oli haige, uus ärritav elamus võis unesti esile kutsuda närvipalaviku, millest ta teist korda enam ei pääseks.

Günter Dittmar vabastas käsivarre sidemest. Väike, tühine haav õlas polnud kõneväärt!

„Mine ära!“ ta ütles lühidalt ja lükates Esterro kõrvale, võttis paadi juhtimise oma kätte. Esterro seisis Dittmari kõrval ning tundis ihukarvu püsti tõusvat.

„Senhor, lendame õhku!“ ta karjus, kui paat veel kiiremini kui seni kihutas edasi.

„Me ei lenda kuhugi! Meil on tähtis ülesanne sooritada! Istu pingile ja pea suu!“

Kui nüüd ootamatult teele satuks takistus või midagi läheks rikki... sellise kiiruse juures tagajärjed oleksid kohutavad!

Esterro istus Dittmari seljataga ristas käte ja alistuva näoilmega ja palvetas kõigi pühikute ja oma erilise kaitseingli poole.

Veel iial ta polnud kohanud sellist hullumeelset, kes Amazonasel tahtis püstitada uut kiiruserekordit ning oma võidusõitudeks oli välja valinud just Esterro mootorpaadi. Esterro needis tundi, mil tegi kaupa võõraga.

Èeemalt paistis juba Manao linn.

Kui nad kaldale jõudsid. Esterro märkas omaks suureks imestuseks ja kergenduseks, et ta oli veel elus ja et paat polnud õhku lennanud. Ta ei mõistnud seda, kuid harjus olukorraga, seda enam, et lubatud tasu maksti talle välja, ehkki oli vaid seisnud ja palvetanud.

Haav Dittmari õlas andis end jälle tunda.

Mees ei hoolinud sellest, vaid tormas hiigla sammudega dr. Cashtoni haiglasse.

„Kas Inge Jensen on siin?“ ta hüüdis juba uksele.

„Ei!“ vastas arst imestunud.

„Mirandal teda ka ei ole. Ta peab viibima veel Manaos. Jutustasin teile tollest brasiillasest, Pedrito de Gayazist... see on toosama mees, kellele võlgnen tänu haava eest õlas — ta on Inge Jensenit jälginud ja enesega kaasa viinud! Pole muud seletust neiu jäljetule kadumisele!“

„See oleks hirmus, aga...“ dr. Cashton pani pintseti, mille hoidnud käes, lauale tagasi, „... see on ebatõenäolik. Mees ei saa ometi päisel-päeval röövida noort daami, et...“

„Ununustate, et Inge Jensen lahkus haiglast varahommikul. Pealegi ma ei kahtle selles, et de Gayaz rööviks neiu ka päisel-päeval, kui tal poleks teist võimalust. Kui Inget pole „Mirandal“ ega haiglas... kus ta on siis?“

Selle peale dr. Cashton ei teadnud vastata.

„Lähem nüüd otsima brasiilast... ja leiama ta!“

„Mister Dittmar, olete liig kergemeelne! Teil on haav õlas, olete kaotanud palju verd ning peaksite õigusepoolest lebama voodis!“

Kärsitu liigutus parema käega.

„Tunnen end suurepärasena, doktor! Ei võikski end paremini tunda! Pealegi mul pole aega voodisse heita...“

„Pöörake ometi politsei poole!“ soovitas arst.

„Manaosee politsei vastu mul pole usaldust. Ja peale selle... kuni politsei tööle asub, kuni nad Pedrito de Gayazi leiavad, kõik võib olla juba hilja! Te kuulete minust veel... nägemiseni, doktor!“

Enne kui arst jõudis vastata, Günter Dittmar oli kadunud.

Dittmar läks hotelli „Santa Cruze“, ütles omale toa ning käskis oma pakid järgmise aurikuga ära saata.

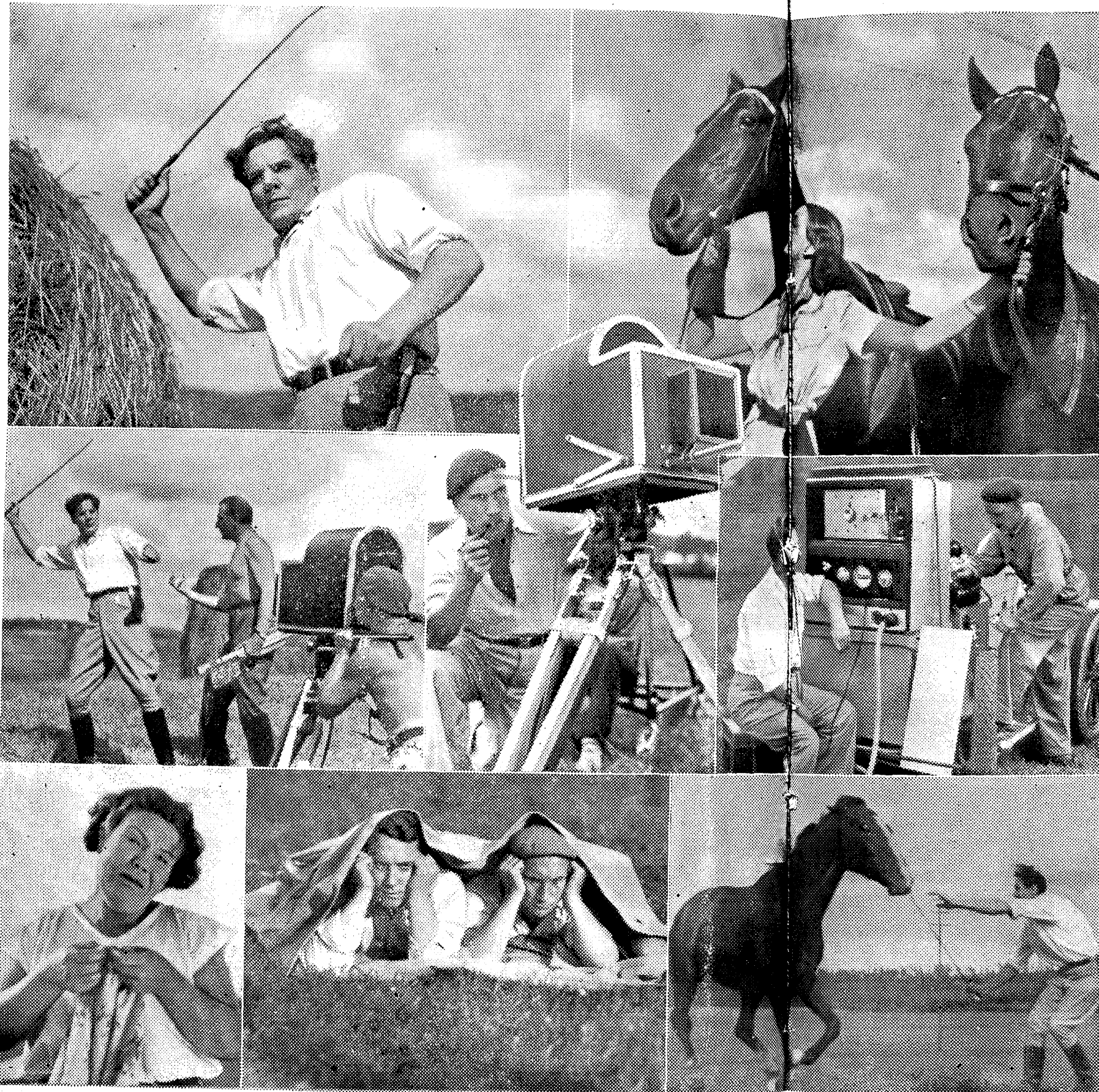
Einetas ning süües kaalutles, kuid toimida kõige paremini.

Èelkõige pidi teada saada Pedrito de Gayazi kohaliku elukoha. See ei võinud osutada liig raskeks, sest kaupmees de Gayaz oli tuntud isik. Keegi ikka juhtus teadma, kus ta elas Manaos viibides.

Kiirelt Dittmar lõpetas einetamise ja sammus sadama poole. Rahutud mõtted ja tunded mässasid hinges. Kui ta leidis Pedrito de Gayazi ja mees oli puutunud neidu vaid väikese sõrmegagi — de Gayaz pidi seda kahjatsema elulõpuni!

Laevu, paate — suuri ja väikeseid, lebas kaldal. Inimesi hulkus rannal, põgenedes, varju otsides rammestava, halastamata kuumuse eest!

(Järgneb.)

Päev Soome „Hollywoodis“

Kabjalöök kaamerale — Supeltrikoodes rannaliival.

Helsinki, septembris

Lohja alevis, 75 kil. Helsingist, kus asuvad Suomi-Filmi näitlejad, lööb kell 5 hommikul. Unised silmad vaatavad Seura-hotelli aknast ja kui siis päike taevas särab, kõlab läbi kõigi tubade reshissöör Risto Orko energiline hää: „Üles!“ Ja uni on pühitud.

„Kas need kaks tundi tõesti möödus on,“ ütleb silmi hõõrudes uniselt Koski — Tampere teatri esimene armastaja, kes filmis mängib paruni osa ja õhtul vähe hiljem magama heitnud. Pesema minnes selgub, et veevärk on jälle rikkis. Kui sellest abireshissöör T. Solbergile teatatakse, ütleb viimane: „Siis tuleb järves silmi pesta, sest häälemeister V. Broden, kel täna nagu harilikult „väike kaater“ ja suur janu, on arvatavasti kõik vee ära joonud.“ Istutaksegi autodesse ja sõidetakse 3 km eemalolevasse ilusasse Laakspohja mõisa, kus tegelikult filmimine toimub. Mõned naisnäitlejad nagu proua E. Hellmann, preili V. Elo Tampere teatrist ja preili Virtanen — Turu teatrist, lähevad jala, et hoida saledat joont.

Laakspohjas ootab meid juba n.n. „filmi tädi“, proua Nyggord, palava kohvi ja sooja saiaga. Kaameramees Th. Luts, kes eelistab maaelu ja seetõttu mõisas asub, samuti vennad Kokkased, on endid juba mugavalt asetanud kohvilauda. Häälemeister Brodenile see ei ole meelt mööda. Söögilauas tahab ta olla aina esimene, sest muidu olevat võimata nädalas 5 kilo juurde võtta.

Täpsalt kell 7 on kõik valmis, töö algab. Filmimisele tuleb stseen, milles Sildamõisa valitseja J. Riine, Helsingi Rahvateatri näitleja, peab püüdma lahtipääsnuud metsiku täku, milline põllul lilli noppivatele lastele peale tormab.

See stseen pole kellelegi kerge, ei näitlejale ega näitjuhil, kuid eriti raske on see kaameramehele, sest metsik hobune ei võta kuulda ei näitejuhi juhtnõore mängu kohta, ega hooli kaameramehe käskudest liikuda teatud sihis, vaid ta tormab sinna ja tänna — kuid mitte kaamerast mööda, mille vastu tal näib olevat suur antipaatia. Paljude asjatute katsete järele tuleb Th. Luts, kellel kui endisel suurtükiväe ohvitseril palju tegemist olnud hobustega, mõttele, filmitavat täkku kinni pidada ja teiste hobustega tarvisminevas sihis kihutada. Kui need kaamerast mööda on, siis tuleb täkk lahti lasta. Küll ta siis juba kindlasti teistele järele jookseb. Ehkki reshissöör alguses sellega ei nõustu, ettevõtte hädaohtlikkuse tõttu kaameramehele, kinnitab Th. Luts, et hobune inimesele peale ei jookse. Lõpuks võetaksegi seda asjatundlikku nõu kuulda.

Kaameramehe ette kaevatakse väike vall, mille taha asetatakse aparaat ja stseen algab. Kõik läheb tööpoolest nii, nagu Th. Luts oli öelnud, ainult siis, kui täkk lahti lastakse, tormab see sarnase hooga teistele järele, et ta tähelegi ei pane eeslamavat kaamerameest. Peatuda hobune enam ei suuda, et aga tal

Pildil ülal: Filmi peaosalised Rinne ja Taini.

Keskel: Näitejuht Risto Orko töö juures.

All: Pr. Hellmann nutab nii, et põld rökkab; Th. Luts ja Broden vihma varjus; Rinne püüab kinni metsikut täkk.

Th. Lutsu vastu mingit viha ei ole, hüppab hobune temast üle ja annab ainult kaamerale tubli hoobi mälestuseks.

Näitejuht R. Orko kui ka teised jälgivad hinge kinni pidades, mõtlevad juba Punase Risti auto väljakutumisele, kuid seal tõuseb Th. Luts üles, sülgab vähe mulda ja ütleb näitejuhile: „Kas ma ei ütelnud sulle, et hobune ei astu millalgi inimese peale.“

Järgnevas stseenis tõttavad kõik põllul olevad tööliselised valitseja juurde temale õnne soovima. Mõisatüdruk Miina — pr. Hellmann, ehk „Metsik Roos“, nagu teda nüüd teised näitlejad hüüavad laulude järele, mis ta laulnud oma kallimale, ei suuda ennast valitseda, ta jookseb ja kaelustab valitsejat. Sel hetkel tuleb aga lesk mõisaproua, ilus pr. H. Taini — Rootsi teatri näitlejanna, kes mõisavalitsejast on huvitatud ja kui ta seda näeb, läheb ta pahaselt minema. Valitseja, kes ka päris ükskõikne mõisaproua vastu ei ole, tõttab temale järele, jättes Miina, kes nähes, et tema tunded ei leia vastukõla, suure häälega puhkeb nutma nii et terve põld rõkkab. Mõisa sulane Aaretti — Tampere teatri andekas koomik M. Lehtelä, kes omakorda Miinat armastab, tõttab teda lohutama. Mõlema vahel tekib väike tüli, mis aga hästi lõpeb. Sel hetkel, kui Aaretti oma armast Miinat suudelda tahab, hõikab

reshissöör: „Pea! sellest tuleb suur ülesvõte.“ Kohe tõttab meister Kokanen puudri ja huulepulgaga mõlemaid ilusaks tegema ja kui siis Th. Luts noorele paarile veel mõned näpunäited suudlemise kohta on andnud ja häälemeister V. Broden palunud on seda stseeni tummalt filmida (sest sarnased hääled ei sobivat mikrofoni süütutele kõrvadele), tõmbab päike end diskreetselt pilve taha tagasi. Seepeale ütleb proua Hellmann: „Elus on siiski palju parem: seal ei ole tarvis oodata päikest.“

Nii järgneb stseen stseenile ja kui kell on 6, lõpeb tööpäev. Kõik lähevad jala mõisa poole, autodessõidavad ainult tehniline personal aparaatidega (ja preili Puuska, kes on teistest näitlejatest küll aastate poolest noorem, kuid filmis mängib vana praostiproua osa. Reshissööri arvates peab „vanadust“ austama.

Mõisas on juba järve kaldal asuv saun palavaks kõetud. Et kõigil võimalus oleks korraga minna, tuldi omapärasele mõtlele — supeltrikoodesse rõivas tuda. Nii istutakse laval ja higistatakse; kui siis kuumus liiga teeb, hüpatakse järve jahutavatesse voodesse.

Tööpäev on lõppenud, saabub puhkus.

O. R. A.

Otsitud arst

Ungari kirjanik Paul Bodor

Laupäeva õhtupoolikul külastasin kohvikut, mis hoolimata majanduslikust surutisest oli tulvil külatajaid. Äkki telefonipoiss ilmus saali ja hüüdis valju häälega:

„Doktor Kramerit palutakse tulla telefoni juurde!... Doktor Kramerit palutakse telefoni juurde!...“

Kassiliku painduvusega ta pugesi läbi inimurru ning leidis viimaks otsitava — hästiriidetatud, tõsise härra sarvrillidega — kes tõsis kohmakalt ning ütles oma laudkonnale nii valjult, et seda kõik vastasistujad võisid kuulda:

„See on ju hirmus! Isegi kohvikus mu patisiendid ei anna mulle rahu!“

Sammus laudade vahelt läbi ning kadus. Poole tunni pärast ta ilmus tagasi.

„Loodan, et te ei pahanda!“ ta vabandas. „Pidin külastama haiget. Väga raske juhtum!“

Vaevalt arst oli saanud istuda, kui jälle ilmus telefonipoiss.

„Doktor Kramerit palutakse telefoni juurde!... Doktor Kramerit palutakse telefoni juurde!...“

Dr. Kramer tõusis, vabandas end ja läks. Tunni aja pärast ta tuli tagasi.

„Pidin sooritama rutulise operatsiooni!“ ta seletas valjul häälel. „Inimelu seisis kaalul. Palun tuhatkorda vabandust, aga teate ju põhimõtet: kohustus üle kõige!“

Juba jälle telefonipoiss ilmus lävele.

„Doktor Kramer!... Telefon!“

Kohvikusviibijad sirutasid kaclu, et paremini näha haruldast meest, kelle käsi praegusel kriisiajal käib nii hästi.

„Ta on kindlasti erakorraliselt tubli arst!“ sõnas keegi tööstur oma küljeltule. „Haiged jooksevad talle tormi. Vaat' tema poole peaksid pöörama oma sapihaigusega!“

Juustukaupmehe proua ütles oma mehele:

„Karl, sa küsid kohe ta aadressi ning lähed homme oma pimesoolikaga tema jutule.“

Hilja õhtul lahkusin kohvikust. Enne aga otsisin üles telefonipoisi.

„Õelge, armas sõber, kas dr. Kramerile helistatakse iga päev nii sageli?“

„Seda küll!“ vastas poiss iseteadvalt. „Kas härra on juhuslikult ka arst?“

„Jah!“ luiskasin. „Miks küsite seda?“

„Mul oleks teile väike ettepanek, härra doktor! Maksate mulle šillingi õhtu pealt ja ma kutsun teid iga poole tunni järele kõikide külaliste kuuldes telefoni juurde.“

„Mulle ei kavatse keegi helistada. Keegi ei otsi mind!“

„Ei tee viga! Härra dr. Kramerit ei otsinud kah ükski pagan, kuid ta ootetuba on nüüd tulvil abitarvitajaid. Küllap näete, ka teie juurde tormavad haiged parvedena.“

Ta kummardus lähemale ja sosistas kõrva sisse:

„Suurel arvul tellides hind oleks odavam. Kaheteistkümne õhtu eest ainult kümme šillingit.“

SIND olen otsinud

ANNE - MARIE - LAND

(7. järg.)

Romaani „Sind olen otsinud“ senine sisu

Ulla Kemp, masinakirjutaja Ledereri autovabrikus, on rohelises veetmas oma sõpradega nädalõppu. Mererannalt näeb ta oma peigmeest Bob Iserlohi sõitmas mootorpaadis ühes võõra võluva daamiga, kes osutub kaubamaja omaniku Rodewaldti abikaasaks. Kojusõidul satub Ulla samasse vagunisse, kus asub Bob oma daamiga. Tekib traagiline stseen, mis saab Ullale saatuslikuks. Ta vabastatakse järgmisel päeval ametist. Samal päeval teatab Ullale tema tuttav noormees Rolf Braunsberg, et kaubamaja omanik Rodewaldt vajab naissekretäri, kuhu järgmisel päeval saabki teenistuse. Mõne päeva pärast teatris näeb Ulla jällegi Iserlohi võõra daamiga — Rodewaldti abikaasaga. Rodewaldt'il on vaja sõita Ameerikasse ja ta võtab ka oma naise Imogeni kaasa. Nendega ühes sõidab Bob von Iserloh. Ka detektiiv Compton sõidab laeval, kuna ta peab silmas Bob von Iserlohi, keda kahtlustab kallil smaragdsõrmuse varguses. Juba arvas Compton, et sõrmus on juba kõige lähemal ajal tema valduses kuid vaatamata mitmele piinlikule vahejuhtumisele ei õnnestunud see. Jõudes New-Yorki, peatub seal seltskond mõned päevad ja sõidetakse edasi Hollywoodi. Siin kaotab Imogen suured summad mängides ja tarvitab võlgade tasumiseks Iserlohi raha, mida viimane saab sõrmuse pantimisest. Selgub ka, et Iserloh on omandanud sõrmuse enda püüdnud kindlustamiseks. Pärast mitmeid läbielamusi saabub seltskond jällegi kodumaale. Kogu jõudes tekivad Rodewaldtide abielupaari vahel Iserlohi tõttu suured lahkkelid, mis ähvardavad hävitada perekonnaõnne lõpulikult. Varsti sõitis Imogen lõbureisile ja Rodewalet ühes naissekretäriaga Breemenisse kongressile.

Tal õnnestus vaid vaevaga säilitada senist sundimatut tooni Rodewaldti vastu.

Ühel päeval — see (oli Breemenis, ning kojusõit Eilenburgi oli määratud järgmisele õhtule — Ulla istus hotelli vestibüülis. Rodewald oli banketil, et mingit tööd sooritada ei olnud, siis oli Ulla vaba.

Ulla oli kasutanud võimalust Breemenis pisut ringivaatamiseks ja nõjatus nüüd väsinult hotelli halli sügavas klubitoolis.

Ta lehitses ühte illustreeritud ajakirja.

Üks pilt äratas ta erilist tähelepanu.

Tahtmatult pööras ta ringi — ta oli nii väga harjunud jagama Rodewaldtiga oma muljeid, et talle alles viimasel hetkel meenus, et ta täna oli ju ükski.

Imelik hämmaldus haaras teda.

Mu jumal! mõtles ta — olen ma siis nii väga temaga harjunud, et ma temast juba puustust tunnen, kui ta minu läheduses ei viibi? Seda ei tohi ometi olla. — — —

Seal nägi ta äkki hotelli sissekäigu juures inimmurdu.

Kõlasid ärevad hääled.

Ulla tõusis kähku ja astus teiste eeskujule järgnedes tänavale.

„Keegi noormees on jäänud auto alla“, kuulis ta kedagi ütlevat. Ulla pilk langes sekundiks õnnetule.

Ta nägi kitsast nägu, tumedat juust üle kõrge lauba — ja karjatas korruga lõikavalt.

Rolf Braunsberg! mõtles ta piiritus mee-
leheites — see on Rolf Braunsberg!

Valu ja piin ähvardasid talt mõistust röövida, süda tahtis lakata peksmast. Ta van-
kus, keegi härra tõttas juurde ja toetas teda.

„Armuline preili — mis on? Tunnete teie
allajääjat?“

Kui suurest kaugusest tungis hää ta kõr-
vu.

Ta avas silmad ja kogeles tükslevail huu-
lil segaseid sõnu.

Rahvahulgas tekkis liikumine, kanderaa-
mili kanti vigastatu Ullast mööda. Ta astus sammu
edasi, vahtis hirmust ja pärani silmadega kaa-
messe, elutusse näkku — ja tundis korruga,
kuidas veri tuli aeglaselt tagasi valust tarre-
tanud südamesse.

Ta hingas sügavalt, ta käed läksid tahtma-
tult kui tänapalveks risti.

Ulla oli eksinud! See ei olnud Rolf Brauns-
berg!

Keegi võõras, täiesti tundmatu!

„Tunnete end nüüd paremini, armuline
preili?“

Ta vaatas segaselt üles sõbralikule vana-
hännale, kes teda ikka veel muretsevalt silmit-
ses. „Täna — jah — see oli vaid — äkiline
hirm — —“, ja vanahännale sõbralikult noo-
gutades, tõttas ta tagasi hotelli.

Seal istub ta kaua, vajunud sügavatesse
mõtetesse, omas lihtsas, tagasihoidlikus toas.

Viimase tunni elamus oli valgustanud väl-
guna ta südame salajasema sopi.

Mis see tähendas? — See kohutav, hinge-
lammata valu, kui ta arvas auto alla jääjas
ära tundvat Rolf Braunsbergi? Tundmus, na-
gu haaraks teda täielik pimedus, kui Rolf
Braunsberg peaks surema?

Oli see vaid sõprus, vaid sümpaatiat?

Ulla raputas aeglaselt pead.

Ta pani näo kätmesse ja sulges silmad. See
oli armastus, oli ime — suur, püha ime, milles-
se ta oma arguses enam ei olnud uskunud...

Järgmisel päeval sõitsid Thomas Rodewaldt
ja ta naissekretär tagasi Eilenburgi. Vaikivalt
nõjatas Ulla Kemp kupee nurgas, ta silmis
mängles salajase igatsuse värvingi.

Rodewaldt vaatles teda vargsi. Ta aimas,
et tütarlapse mõtted olid kaugel temast — et

Ulla oma südame põhjas iialgi polnud mõelnud talle.

Ja Rodewaldt tundis, et see nii oli hea. Mida ligemale nad jõudsid kodule, seda rahulikumaks muutus Rodewaldt.

Ta taskus krabises telegramm. Imogen oli talle telegrafeerinud, et ta Cannes'ist koju tuleb. Ta olevat loobunud plaanist sõita Nizzasse.

See pärast võis Rodewaldt Imogeni juba mõne päeva pärast tagasi oodata. Mis pidi küll teda põhjustama reisi katkestamisele?

Võib olla oli tal aega järele mõelda endast ja mõistmatust suhtumisest talle — võib olla oli ta muutunud mõistlikuks ja pööras nüüd tagasi heade mõtetega!

Igal juhul tahtis Rodewaldt kirjutada Bob von Iserlohile ja talle anda vabaduse tagasi sõita Eilenburki. Nüüd, mil Rodewaldt oli sõpra läbi näinud, ei võinud viimane talle enam saada kardetavaks — — —

Ulla vanemad kohtasid tütarlapse õrna rõõmu.

Proua Lisa sulges ikka jälle tütre süleluse, nagu oleks Ulla äraolek kestnud mitte nädala, vaid vähemalt mõned kuud.

„Ja mis on teie juures uuemat?“ küsis tütarlaps, pärast seda kui ta oma vanemaile oli seletanud reisist.

„Meie juures? Mitte midagi, kuldlaps —“ arvas isa. „Ehk ometi! Midagi, mis ka sind huvitada võib: Rolf Braunsberg lahkub meist varsti!“

Ulla oli kahvatanud.

Ta toetus raskelt vastu tooli. „Lahkub? Kuidas mõtled sa seda, isa?“

„Mu ennustused on märki tabanud, Ullake! — — Mis ma ikka alati ütlesin? Meie direktoril on midagi erilist Braunsbergi jaoks varus. Ning mul oli õigus: Mellenhagen on asutanud Dresdeni meie panga harukontori, ja Rolf Braunsberg saab selle juhiks!“

„Ilus koht!“ noogutas ka proua Lisa tunnistavalt. „Endast mõistetavalt hästitasuv!“

Ulla vaikis.

Ta mõtted keerlesid lakkamatult tõsiasi ümber: Rolf läheb ära — Rolf lahkub Eilenburgist —

„Kunas astub Rolf Braunsberg oma uude ametisse?“ küsis Ulla lõpuks.

„See ei ole veel kindel. Tõenäolikkult aga juba tuleva kuu ajal.“

Ulla ei vastanud midagi.

Ta vabandas end suure väsimusega ja läks oma tuppa. — — —

Täpselt ilmus ta järgmisel hommikul kaubamaja kontori.

Rodewaldti ei olnud veel. Ulla jooksis kiiresti trepist üles parfümeeria jaoskonda tervitama sõbrannat.

Käthe säras üle kogu näo.

„Ah, Ulla, et sa jälle siin oled! Mul oli väga igav sinuta! Jutusta, kuidas kõik oli?“

„Palju tööd, Käthe, hommikust kani õhtuni. Aga see oli ka vaheldus: õppisin tundma Hamburgi ja Breemenit. Ka see oli väga huvitav, et sain heita pilgu meie teostuse ja kaubanduse magnaatide suurejoonelisse tegevusse.“

Käthe jutustas nüüd särades Rolfi edust.

„Ta on väga õnnelik, Ulla! Mõtle ometi: nii noor ja juba panga juht! Aga sa näed teda isegi, sa tuled ju ometi meiega pühapäeval Immsele?“

„Kui ilm on ilus — muidugi.“

Otti Hannemann, kes seisis otse teispool Käthe müügilauda, vaatas sel hetkel üles ja silmas Ullat Käthe Braunsbergi kõrval.

Ja et ühtegi ostjat näha ei olnud, tuli ta jookstes nende juurde.

„Noh, Ulla — juba tagasi? Jah, ilus aeg möödub ikka ruttu, mis?“

„Seda ei saa ma öelda, Otti. Ma olen õieti väga rõõmus, et olen jälle Eilenburgis.“

„Noh — tegi Otti ringutades. „Püüame uskuda! Oli šeff väga kena?“

„Härra Rodewaldt? Jah, ta on tõesti väga meeldiv ülemus,“ vastas Ulla süütult.

Otti kihistas tigidalt.

„Teie olete siis teineteist väga hästi mõistnud! Oleksin võinud juba mõelda!“ Ta mängles kometilt oma laubalokikesega ja ütles, poolironiseerides, poolkadestavalt: „Sul on alati õnne meeste juures, Ulla — — —“

Ulla vaatas talle arusaamatult. „Mis on sellel ühist minu kohaga Rodewaldti juures?“

„Ära vigurda asjata, kallike!“ hüüdis ta pilguga, mida ta kindlasti oli enne peegli ees hoolega harjutanud.

„Sa mõistad väga hästi, kuidas ma seda mõtlen! Nii rumalaks ei maksa sul mind ometi pidada.“ Ta viipas mõlematele tervituseks käega ja tõttas oma leti juurde tagasi.

Ulla tõsisis järelemõttlikult mööda treppi sekretariaati.

Mida pidid Otti sõnad tähendama?

Ta tundis, et neis peitus varjatud mõte. Ning mõte, mis ei olnud talle, Ullale, kuigi meelitav.

Ulla teadis Otti Hannemanni tigidat keelt küllalt hästi, et mitte selles veendunud olla.

Tal oli päeva jooksul veel palju kordi võimalus jutelda kaubamaja personaaliga.

Ta võõrastus kasvas, kui ta märkas kolleegide täielikult muutunud olekut enda vastu. Nad ei olnud enam sundimatult sõbralikud, nad ei raputanud kolleegialikult ja naerdes nagu varem ta kätt.

Kõik teesklesid kõneluses temaga mõõdukat viisakust, jahedust ja ettevaatust, mis oli peaaegu vaenlikkuse piiril.

Mis võis küll juhtunud olla mu äraoleku

*Korp.! korp.! Ugala ja Filia Patriae
külaskäikudelt Soome.
Momente Turust ja Helsingist.*

ajal? juurdles tütarlaps rabatult.

Kas kadestati tema seisupaika, alati eelistatud erasekretäri positsiooni?

Aga seda ei olnud ometi varem, enne reisi!

Personaalseff, kes vaerm oli ta ümber isegi lipitsenud, käitles teda nüüd sellise silmapaistva armastusväärusega, et see juba solvas.

Ulla sõandas lõpuks küsida ühelt noorelt müüjalt, kes millegi pärast sekretariaati astus, — kas ehk kolleegidel ei ole midagi tema vastu ees.

Noormees punastas segaselt. Ta kogeles mingi põikleva vastuse ja lahkus ruttu.

Kälhe raputas Ulla küsimusele imestunult pead. „Seda kujutled sa endale vaid nii, Ulla — ma pole midagi sellist märganud.“

„Sulle nad ei ütlegi midagi, sest nad teavad, et sa oled minu parim sõbranna,“ arvas Ulla.

Ullale tegi vaeva selle üle kauem järele mõelda ning harjunud innuga sukeldus ta töösse. Kuid järgnevail päevil paistis talle ikka rohkem ja rohkem, kuidas tema seltsi väliditi, kuidas tähendusrikkad, peaaegu põlglikud pilgud teda jälgisid, kuidas ta seljataga päid sosistades kokku pisteti...

Mida pidi see kõik tähendama?

Mis oli siis õieti juhtunud?

Ühel päeval sai ta aga selguse.

Ta asetas parajasti eelmisel päeval sisse tulnud ja juba vastatud kirju registraatorisse. Seal koputati järsult, ning Bob von Iserloh astus sisse.

Ulla vaatas hetke peaaegu chmunult üles.

Bob — siin?

Ta oli senini seda taktikalt vältinud — käis ringi mööda Ulla toast Rodevaldti büroosse.

Ulla kogus end ruttu.

Ta tundis, kuidas ta süda jäi külmaks Bobi pilgu all, vastates ta tervitusele lühidalt

ja võõralt, töötas ta rahulikult edasi.

Aga Ulla tahtmatuks imestuseks jäi Bob ta laua juurde seisma.

„Noh, Ulla? Kuidas läheb? Ikka truu ja vahva? Kas sul ei oleks isu jälle teha üht autotuuri minuga?“

Tütarlaps ei olnud võimeline vastama.

Kodususega, millega Iserloh talle jälle lähenes, nagu polekski midagi juhtunud, nagu polekski nädalaid möödunud nende viimastest kohtamisest, nagu poleks Ulla oma äraütlemiskirja üldse kirjutanud ja nii oma kihlust tühistanud, — see kodusus röövis Ullalt sõnad.

Lõpuks sai ta jälle tagasi enesevalitsemise.

„Ma ei tea, härra Iserloh, kust võtate te julguse,“ algas ta.

Aga Bob katkestas teda naerupuhanguga.

„Lõpeta oma jutlused, tüdruk! — — — Sa ei häbenenud ju sugugi Rodevaldtiga mööda ilma ringi kihutada! Ja minu ees tahad sa mängida mingit vooruslikku nunna?“

Ulla mõistis nüüd korraga kõik: kolleegide muutunud olekut ja pesonaalseffi roomavat käitumist.

Kui kate langes ta silmilt. Ta kukkus toolile ja vahtis Iserlohide meeleheitel, ja veripunane häbist. „Seda — seda mõeldakse minust?“ kogeles ta kibedusega.

Seal andis aga ta liiga sügavalt solvatud uhkus talle enesevalitsemise tagasi.

Ta tõstis üleoleva liigutusega pea: „Minge, härra von Iserloh — lahkuge kohe minu toast! Ma näen nüüd täielikult läbi teie iseloomu. Ma tean, kui õieti ma talitasin, et lõpetasin igaveseks meievahelised suhted!“

„Ainult mitte nii traagiliselt, armas laps!“ mõnitas Iserloh, et varjata kindlusetust, mis teda vallutas Ulla põlguse puhangu mõjul. „Aga ma paenutan end teie tahte alla, armulisim — “ ta tegi liialdatud kummarduse ja pöördus minema.

Rodevaldti toast kõlas helistamine.

Ulla tõusis.

Ta tundis, kuidas ta põlved värisesid ärritusest.

Bob jäi lävel seisma. „Kui teie lähete härra Rodewaldti juurde, preili Kemp,“ ütles ta jahedalt ja ametlikult, „siis küsige temalt, palun, kas ta ei tahaks kinkida mulle paar minutit.“

Tütarlaps kadus kõrvaltoa ukse taha.

Kohe selle järele tuli ta tagasi Rodewaldti saatel.

„Sa oled jälle Eilenburgis, Bob?“ küsis kaubamaja omanik külmalt. „Mul on väga kahju, aga mul on palju tööd — võib olla on mul homme aega sinu jaoks. Helista mulle kord, ma ütlen siis, kunas sa tulla võid. Head päeva, Bob.“

Ilma et rohkem oleks mõelnud Iserlohile, astus ta Ulla laua juurde ja esitas viimasele ühe küsimuse.

Bob von Iserloh urises vihaselt lühikese lahkumistervituse ja lahkus suurte sammudega toast.

„Palun, valmistage mulle materjalid läbirääkimisteks meie siidivarustajaga, preili Kemp,“ ütles Rodewaldt vahepeal. „Härrad peavad siin olema kümne minuti pärast.“

„Jah, härra Rodewaldt.“

Ulla hääle surutud toon torkas talle silma.

Uurides vaatas ta tütarlapsele ja märkas ehmunud, kui kahvatu viimane oli. Sinised silmad sätendasid tumedalt ärritusest, suu oli kõvasti suletud.

Mingi kahtlus tärkas Rodewaldtis.

„Preili Kemp,“ ütles ta, „juhtus teil midagi Iserloh'iga? Solvas ta teid?“

Rodewaldti häälest kõlas isalik headus ja hoolitsemine. Ulla tajus seda täis tänulikkust.

Tütarlapse huuled tukslesid, kuid ta raputas ägedalt pead. „Ei, härra Rodewaldt — —“

„Aga teie väljanägemine — —“

„Mul on kõva peavalu. Aga see lakkab varsti. Ma toon teile kohe soovitud materjalid.“

Rodewaldt, nähes, et Ulla ei tahtnud kõnelda, vaikus. Ta oleks teda meeleldi aidanud, sest ta nägi, et tütarlaps kuidagi kannatas.

Talle meeldis Ulla, ta väike naissekretär, väga — nii väga nagu vanemale vennale temast tublisti noorem õde.

Et ta oli lähedal sellele, et Ullasse tõsiselt armuda, kirjutas ta eriliste tingimuste arvele, millistesse kuulus ka Breemeni- ja Hamburgi-reis. Vastolu Imogeniga ja üksildusetunne olid aidanud sellele kaasa.

Täna teadis ta, et tema ja Imogen kuulusid lahutamatuks ühte, et ta ei suudaks naisest kunagi lahkuda, sest ta armastas ainult teda.

Mõtte juures naisest libises pehme naeratus üle ta näojoonte. Imogen näis tõeliselt oma

viibimise ajal Cannesis olevat arvamisele tulnud, et ta ei käitu õieti oma mehega.

Pärast ta tagasitulekut ei leidunud see küll veel nende vahel sõnalist väljendust, aga Rodewaldt tundis selgesti, kuidas Imogen püüdis talle vastu tulla, kuidas naine oli palju teistsugusem kui varem.

Proua Imogen oli tõesti väga järeelmõtlikult häälestatuna tagasi pööranud reisilt.

Tal oli Cannesis võimalus olnud, — hotellis ja oma klubi pidustustel — teha palju tutvusi. Vastu enda tahtmist oli ta ikka jälle võrdlema pidanud neid noori, elegantseid mehi, kes nägid oma elusisuna lipitsemist noorte naiste ümber, reise ja sportimist, ühe sõnaga: mitte-midagi-tegemist — oma sihiteadliku abi-kaasaga.

Mida rohkem ta järele mõtles Thomase üle, seda selgemaks sai talle viimase loomus.

Kuidas võis ta olla nii pimestatud?

Imogen oli mehe omapära mõistnud täiesti valesti, ta oli teda käidelnud nagu harilikku läbilõikeinimest.

See täitis nüüd naist salajase rõõmuga, et mees ei olnud kunagi paendunud ta tahtes, et ta oli ikka jäänud tugevamaks.

Paljude heade mõtetega oli Imogen koju tulnud.

Ta oli oma reisi enneaegselt katkestanud, sest ta ei jõudnud ära oodata jällejägemist mehega. Veel oli ta liiga uhke ja jonnakas, et mehele seda avameelselt tunnistada, et ta oli olnud ebaõiglane ja rumal.

Imogen lootis, et mees märkab isegi muudatust ta olemuses ja sulgeb teda õnnelikult oma süleluisse.

Aga ta kannatus pidi välja pidama raske proovi.

Thomas oli sõbralik ja hea nagu ikka, aga ometi ei paistnud ta tundvat, kuidas naine end vaevles, et uuesti võita mehe huvi.

Siis otsustas Imogen ühel päeval talle veel ühe sammuga vastu tulla. Ta tahtis teda üles otsida kaubamaja kontoris, mida ta seni polnud kunagi teinud.

Ta juhtis oma väikese auto kaubamaja läve ette ja tahtis just maha astuda, kui Bob von Iserloh astus välja majast.

„Ah sina, Imogen!“ hüüdis ta imestunult. „Sina — siin? Sa töotasid ometi, mitte kunagi viia jalga kaubamajja?“ Bob astus juurde ja tõstis ta käe oma huultele.

„Mul on vaja tungivalt kõnelda Thomasega“, vastas Imogen põiklevalt. „Olid sa üleval tema juures?“

Bobi nägu moonduks vihast.

„Ma tahtsin tema juure — aga ta viskas mind ilma pikemata välja. Tal ei olevat minu jaoks aega, kinnitas ta.“

Proua Imogen silmitses teda võõrastades. „Tom pole olnud muidu kunagi ebaviisakas,

Bob. Ma ei mõista seda. On midagi teie vahel juhtunud?"

Kui Bob kohe ei vastanud, vaid ainult vihaseks vehkles jalutuskeppiga, siis meenus Imogenile järsku Bobi imelik käitumine enne ta Cannes'i reisi.

Miks ei sõitnud sa minuga Cannes'i, Bob", Küsis ta. „Tom teatas mulle vaid lühidalt, et ma pidavat üksi reisima. Miks sa järsku muutsid oma otsuse, seda ta ei öelnud.“

„Ta nähtavasti kartis,“ naeris Iserloh tigevalt.

„Mis see peab tähendama?"

„See tähendab, et ta oli armukade, Imogen! Ta ütles mulle otse välja: juba kogu linnas räägitavat sellest, et mina ja sina olevat vahetpidamata koos!“

„Ah, nii oli lugu!“ ütles Imogen aegamisi.

Ta süda kloppis suurest rõõmusest. Thomas oli armukade — ta armastas siis ikkagi teda!

„Jah, ta on hirmsasti valvel selle eest, et vaid vältida vähimatki klatši — loomulikult, mis sinusse puutub. Juba palja uhkuse pärast. Ta ise, selle vastu — võib teha, mis meeldib! — — Ta ei tunne mingeid piire!“

Imogen oli väga kahvatu. „Bob, mõtle, mis sa räägid! See kõlab ju nagu süüdistus!“

„Noh, ma ei taha olla midagi öelnud —“ Iserloh kummardus jälle jumalagajatuks üle ta käe.

Ta silmis välkus seejuures nagu viha oma kunagise sõbra vastu. „Muide, kuidas tuleb see, et sa juba jälle Eilenburgis oled, Imogen? Sa tahtsid ju veel ometi sõita Nizzasse!“

„Ma ei tahtnud Tommy't nii kauaks üksi jätta!“

Bob krimpsutas irooniliselt huuli. „Üksi? Sa unustad, et Thomasel on piltilus naissekretär...“

Ta lehvitas veel kord tervitades kaabut ja läks.

Imogen vahtis talle järele kuni ta kadus tänavanurga taha.

Mis oli see nüüd? Mis ütles ta? „Thomasel on piltilus naissekretär...“ Pidi see tähendama, et Tom, tema Tom, ja see ilus tütarlaps...

Välgusarnaselt meenus talle stseen tolkorral teatris ning, kuidas ta mees oli siis imetlevalt väljendunud oma naissekretärist.

Viimane oli tõesti väga ilus ja apartne. Ning selle naissekretäri oli Thomas reisinud Bremenis ja Hamburgis! Kaheksa päeva olid nad võorastes linnades kahekesi...

Pime armukadedus täitis noore proua südame. Armukadedus ja viha ning häbi selle üle, et ta end Thomasele peaaegu toppinud oli, kuna viimane sellal flirtis oma naissekretäri.

Imogen istus jälle autosse ja sõitis koju. Kõik tema head mõtted olid nüüd korraga häihtunud. Milleks pidi ta mehele vastu tule-

ma, kui see vastutulek, võib olla, polnud soovitudki?

Endine jonnakus ärkas temas, sellele liiks veel valusasti solvatud uhkus teadmisesest olla halvustatud kellegi teise pärast.

Kui Thomas Rodewaldt sel õhtul koju tuli, kohtas teda Imogen ükskõikselt ja külmalt. Ta ei pärinud nagu viimastel päevadel ta tööst, ta muredest. Ta jatkas nüüd jälle oma endist rahutut, lõbustustele pühendatud elu.

Keegi, isegi Thomas, ei aimanud, et ta kannatas, et ta otsis vaid uimastust, unustust ja ei jätnud vahele ühtegi võimalust, et end lõbustada.

Rodewaldt märkas pead raputades seda uut muudatust oma naise olemuses. Ta otsustas põhjalikku selgust nõuda ja talle kõiges oma armastuses näidata, et naine oma mõistmatute tujudega ähvardab kahjustada nende abielu õnne ja harmooniat. Aga ta pidi selle ikka ja ikka jälle edasi lükkama. Ta oli just neil päevil tööga eriti üle koormatud ja pidi seepärast unustama perekondlikud ja isiklikud asjad.

Ulla Kemp oli talle nagu alati ustavaks abiliseks.

Jälle otsis ta unustust töös, ta võitles kõigest jõust kurbade ja kibedate mõtetega, mis talt aegamööda rõõvisid vaprast rõõmsuse.

Vanemaile vaikis ta sellest, mis teda mendas.

Ta lootis, et kolleegid kord isegi aru saavad, kui kibedat ülekohtu nad talle on teinud. Oma puhta südametunnistuse teadmises kandis ta pead kõrgemal kui kunagi varem.

Ta tegi, nagu ei muretseks ta vähimatki teiste heast arvamisest, kohtas neid viisaka, kuid üleoleva tagasihoidlikkusega.

Mis võis ta muud teha?

Pidi ta Rodewaldtile usalduma?

Või kolleegidelt aru nõudma, et nad õnnestasid ta head nime?

Ulla uhkus keelas nii üht kui teist, — aga ta tundis enda väga õnnetuna ja kaitsetuna.

„Ma ei tule pühapäeval teiega Immseele,“ ütles ta Käthe Braunsbergile. „Mul on võimata ka väljaspool äri olla koos inimestega, kes ei häbene nii vahvasti solvata mu au.“

Sõbranna vaatas talle oma lapsesilmil mendasult.

„Sa ei tea, Ulla, kui hirmus on kogu see asi! Pärast seda, kui ma sellest teada sain, murrann ma pead, kuidas sind aidata!“

„Sa oled armas, Käthe —“ Ulla silistas põgusalt ta kätt. „Ma tean, sa ei jäta ühtegi võimalust, et mind kaitsta. Aga mis jaksad sa üksi nii paljude vastu?“

(Järgneb.)

Tema esimene ja viimane koht

Zona Gale

Milly oli viieteist-aastane, kui hakkas teenima mrs. Pettigrew'd. Maja oli väga suur ja ilus, ja seal oli hulk teenijaid, kõik eriteadlased omal alal; ja Milly tööks oli teha kõike, mida need käskisid tal teha. Ja need lasksid tal teha ära paljugi, mida nad oleks õieti pidanud tegema ise.

Kuid töö oli meeldiv, sest ta avitas neid kõiki, kolmel majakorral, peale selle ka veel keldrikord, kusjuures tal põlnud vähmatki aimu, kas on ta töö see või too, sest ta oli ametisse võetud, et ta teeks midagi.

Ühel hommikul mrs. Pettigrew käskis Millyt otsida mõned vanad riided teatud kapist. Perenaise terav toon oli Millyle suurimaks piinaks, sest kuna ta tundis end õnnelikuna töö juures, ja see terav, peenike hääli tuli käskima teda. Milly hakkas värisema ja peas tekkis palavlik valu. Ta tahtis öelda: „Palun, palun, ärge kõnelge minuga nõnda,“ kuid ei tohtinud, kuna agentuur oli teda nii väga soovitanud.

Ta otsis üles need vanad riided, nagu terav hääli nõudis, ja viis need ukse ees seisvasse limusiini. Istudes oma käskijanna kõrval sinise sammetiga polsterdatud autos, Milly oli väga rõõmus mrs. Pettigrew'i ilu ja uhke oleku pärast, tema lõhnaõli ja kinnaste pärast.

Nad viisid vanad riided töömajja kahele naisterahvale, kes pidid lahti saama, üks ema ja ta tütar. Mrs. Pettigrew ja Milly kohtusid nendega, jutlesid ja naljatasid hulk aega. Tütar seletas avameelselt, et vaid ema pärast on ta seal kus ta on, ja kui ema käskis teda vait olla, hakkas ta nutma. Kuid mõlemad tänasid väga kingituste, eriti ilustustega kübarate eest.

„Mida hakkavad nad nüüd

tegema?“ küsis Milly kui limusiini veeres minema.

„Kuidas võin mina seda teada?“ karjus mrs. Pettigrew teravalt.

„Kõik on nii imelik,“ ütles Milly.

Kasvava ärritusega mrs. Pettigrew ütles, et nad ei olla temalt küsinud mis tema teeb ning tal ei olevat põhjust küsida, mis nemad teevad. Ning ta hääli oli nii kalk ja terav, et Milly tundis hirmu ning kehalist valu.

Lühikese aja jooksul, mõne kuuga, selgus et peaaegu kõik, mis Milly ütles, ärritas tema käskijannat. Milly oli sale ja ilus ühtlasi. Kuid ta kõneles ebakohaselt. Ta küsis valjult kõikide kuuldes „Kas ma pean nõobid ära lõikama?“ enne kui üht vana rõivast saadeti kellegile; ehk jälle „kokk tahab teada, kas cilne kook on tee juurde küllalt hea?“

Ja saades vastuse ta alati lisis: „Kõik on nii imelik.“

Ühel õhtul mrs. Pettigrew käskis tuua endale hõbe-brokaat kindad.

„Vanad?“ küsis Milly.

„Kindlasti mitte!“ karjus mrs. Pettigrew ärritatult.

„Kõik on nii imelik,“ ütles Milly värisedes.

Mrs. Pettigrew tõusis oma riietuslaua eest. Ta värises ja kõneles hirmsa häälega:

„Milly, ma ei kannata seda välja. Teie hääli teeb mind hulkuks. Teie peate lahkuma. Annan teile lõpuarve. Teie peate lahkuma.“

„Jah, madam,“ ütles Milly. „Kui suur on minu arve? Üks nädal — jah. Kõik on nii imelik.“

Kõiki

käesoleval aastal ilmunud „Romaani“ numbreid võib saada „Romaani“ talituses, Rataskaevu tän. 9.

Mrs. Pettigrew ei seganud end Milly eraasjusse. Millyl polnud kodu. Tööd ei olnud. Kuue nädalaga oli saadud palk läbi. Elunõuded aga jäid, kingad, söök, talvepalit. Tuli mees, kes ütles: „Tahan olla teile sõber.“ Need sõnad olid ilusad Millyle kuni ta taipas. Kuid ta oli haige ja näljane ja solvatud mrs. Pettigrew poolt, ning ta oli lugenud mrs. Pettigrew raamatuis, et sellised sõbrused toovad õnne mõnikord. Ta läks temaga.

Kui möödusid aastad ja järgnesid teised sellised sõbrused, ta muutus nagu lilleaed — kenade kevadlilled asemele tulid külmanud sügisõitega krüstanteemid. Neljakümne-aastasena ta parajasti lõpetas istumisaega töömajas, kui keegi leedi tuli ta kongi. Sel oli nagu ingli, kuid Milly tundis ta talveilu, kõnnakut ja lõhna.

„Mu vaene naisterahvas,“ ütles mrs. Pettigrew lahkelt, „mis tõi teid siia?“

„Ma kaotasin oma koha,“ vastas Milly.

„Jah? Hüva, jutustage,“ surus mrs. Pettigrew peale. „Ma mõtlen, te teate, esimesest kohast...“

„Ma kaotasin oma koha,“ Milly kordas.

„Kuid mille pärast?“ julgustas mrs. Pettigrew teda edasi jutustama.

Ta toon endisel viisil pani Milly värisema. Kuid jäänud täiesti tundmatuks, Milly vastas:

„See tuli minu hääle pärast — hääle pärast.“

Kui mrs. Pettigrew lahkus, ütles ta ametnikule:

„Vaene olend — ta on siis olnud mõni lauljanna?“

Nende kõneluse katkestas Milly vali hüüd mööda koridori — hiljaksjäänud tänuhüüd mrs. Pettigrew'le kingituste, eriti ilustustega kübara eest.

Hilis- suve pilte

Tartu
rahvast
Tartus
ja mujal

Hr. dr. Sumberg pojaga, pr. prof. Roots ja pr. Sumberg pojaga Tartu läheduses asuva dr. Sumbergi talu põllul.

Pilt all: Prl. Mölder, korp! Filiae Patriae väljapaistvamaid liikmeid, N.-Jõesuus.

Ülal: prl. Aino, Leida ja Valli Tigane Elvas.

All esim. rida vasakult: pr. Ada Alev, prl. L. Tigane, pr. Leida Kibovits, pr. Leida Keder pojaga. Teine rida: hr. A. Reinojaan, leitn. Aug. Kibovits Pärnu rannas.

All hr-d Tamberg, Hugo Schütz, Turgan ja Pärn päikesepaistel Pärnu rannas.

Püha linn

Vatikan — omapäraseim linn-riik, mille tänavad ei tuune tramme ega autobuste müra. Esitatakse oma sissepääsuloa, läbite igivanad, varjurikkad väravad ja . . . tahtmatult peate pilgutama silmi, sattudes laiale, päikeseküllasele platside avarusele pimestav-valgete seinte ja ere-roheliste aedade ja parkide keskele.

Kuningate Maja.

Kuningate Maja on huvitavamaid, vaatamisväärsmaid ehitusi Vatikanis. Tä on määratud paavsti kuninglikust soost külaliste vastuvõtuks. Ruumid on sisustatud pillava toredusega. Lossi võlvialustes leidub lugematu hulk väärtuslikke kunstiesemeid. Igal sammul võib kohata Rubensi, Van Dyke'i, Raffaeli j, t. algupäraseid maale, Bernini ja teiste kuulsate vanameistrite skulptuure. Kuningate Maja laed on kaunistatud ehtsa kullaga: tervelt 64 kg toda kallist metalli oli kulunud sellele. . . Lossi põrandad on kaetud kallihinnalise Aafrika marmorist tahvlitega.

Kuningate Maja suures vastuvõtusaalis seisab troon. See on ilma tavalise baldahhmita, sest kuninglik isik lossis viibides on paavsti külaline. Paavst on aga katoliiklaste usulise vaate järele Kristuse asemik ning seega kõrgem maapealseist valitsejaist. Uhke Vatikan ei tunnusta teist valitsejat Tema Pühaduse kõrval.

Troonisaali seinad on kaetud purpur-punase damast-siidiga. Üks lossi võõrastetubadest on sisustatud mööbliga, mille sammet ainulaadne maailmas. Sellist sammetit ei toodeta enam kuski. Keegi tundmatuks jäänud kangur Genuast kudus selle keskajal. Sinakas-rohelisel, pastelltoonides põhjal lebavad laiailpillutuna imekaunid, õrn-roosad õied loomulikes, elavais varjundeis.

Kuuldavasti keegi ameeriklane omavat tükikese seda haruldast klaasi all. Sama väärtuslik kogu sammetmööbleid teises mustris kaunistab üht paavsti võõrastetubadest. See mööbel on kaitsitud ajahamba hävitustöö eest nahk-kaetega.

Hiina vaibad, vana pronks ja marmorplaadid kaunistavad paavsti kuninglikele külalislile määratud töötube. Igas magamistoas asub väike altar, mille ees siidpadi põlvitamiseks.

Isegi teenijate ruumid võivad mugavuselt ja toreduselt eduga võistelda maailma peenemate hotellide tubadega. Marmorseintega vannitoad säravad peeglitena.

See pole ka imesteldav — eks ole see ma-

ja määratud vastu võtma oma katuse alla maailma kroonitud päid. . .

Riiklikud asutused.

Vatikan, kelle kodanikeks umbes 500 ilma-likku ja umbes sama palju vaimulikku seisusesse kuuluvat isikut, omab oma iseseisva posti, oma raha ja. . . riigikohtu. . .

Viimane ei saa kaevata töörohkuse üle: oma olemasolu kestes ta on mõistnud kohut vaid. . . ühe kaebeluse üle. See oli keegi itaallane, kes tabati kiriku käärkambris kalliskivide varguselt. Mees paigutati Vatikani vanglasse.

Ärge haletsege teda! Vatikani vangla põle mingi sünge, kivist, pime vangikong. Ei, see on moodne, mugav asutus elektrivalgustusega ja eeskujuliku saunaga. Tä üksik-kambrid pole halvemad mõne väikelinna haiglatubadest.

Maja, kuhu on koondatud kõik riiklikud asutused, on hiigla-ehitus valgete, õhu- ja päikeserikaste koridoride ja ametruumidega, millest juba eemale kostub kirjutusmasinate klõbinat.

Vatikani post on moodsamaid maailmas. Peegelsiledad, poleeritud lauad, peegelklaasist vaheseinad, millist toredust ei tunne isegi ta lähem naaber — Rooma postkontor. Kuri-oosumina tundub postitariif: kirjasaatmine Vatikanist Rooma maksab 50 tsentisimi, kiri Roomast Vatikani ainult 15 tsentisimi.

Ärge imestage liialt: eks ole ju Rooma — välismaa!!

Loomulikult Vatikan omab ka oma jaama-hoone, mille platvormil seisab Tema Pühaduse isiklik rong. . . Jaamahoone sisemus ja trepid on kaetud markmortahvlitega.

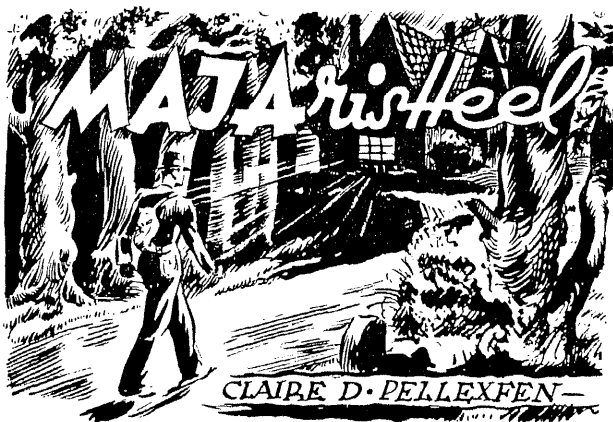
Vatikan võib uhke olla oma ehitustele, postile, vanglale, jaamahoonele. . . kuid siingi ilmneb ajamärk — kaubandus on nõrk Vatikanis!

Tollimüürid. . .

Muide — siingi leidub väikesel viisil kaubandust ja isegi sellist, mis äratab Rooma „välismaalastes“ kadedust. See on nimelt suur, hästivarustatud toiduainete kauplus muinasjutuliselt odavate hindadega. Nii näiteks kilo suhkrut maksab Roomas kuus liiri, Vatikanis ainult poolteist liiri. Ka teiste tarbeainete hinnad vastavad sellele vahekorrale.

Odavate hindade põhjus on lihtne. Vatikani puuduvad sisseveotollid. Sellest hoolimata on aga tollimüürid Vatikanis kõrged.

Sissepääs Vatikani pole kerge. Kõrge kivimüür eraldab teda välisilmast. Sissekäigu-värava juures seisab paavsti ihukaafdiväelane

Õõ laskus uskumatu kiirusega üksiku maa-
koha üle.

„Jumalast mahajäetud maanurk!“ pomises
Santerre North sammudes mööda porist maan-
teed. „Jaamatülem juhtis mind valeteele.“

Ta pilk puuris järjest kasvavasse pimedus-
se lootes näha enda ees kilomeetriposti või
kuulda läheneva vankri mürinat. Kuid polnud
midagi sellist.

Vihasel tallas ta rohtu kõnnitee äärel. Ta-
gasi minna oli sama halb kui minna edasi. Ta
oli eksinud lootusetult udu tõttu.

Kord või paar uskus ta kuulvat teisi sam-
me enda seljataga. Kui ta aga seisatas, lak-
kasid need ka. Lõpuks selgus talle, et see oli
ta oma sammude vastukaja.

Santerre Northile ei meeldinud sammude
kaja, sest selles tee andis talle hoiatust. Sar-

— vahisõdur ning külastaja peab vastama rea-
le küsimusile enne kui pääseb Vatikani. Lah-
kumisel vahisõdurid silmitsevad teravalt igat
külastajat, et keegi ei saaks salakaupa üle
piiri toimetada.

Iga aastaga Vatikani külastajate välisturist-
tide arv jääb väiksemaks. Vatikan püüab end
ikka enam eraldada välisilmast. Iseseisvaks
riigiks saades, Vatikan pani oma veto turisti-
de liiklemisele. Erandeid tehakse vaid hel-
veetsia kaardiväelaste kaasmaalastele ja nende
külastajatele. Neile on määratud võõrastetuba
kuulsas Šveitsi restoranis, mille valitud köök
ja mõõdukad hinnad varemalt meelitasid ligi
palju turiste.

Ainus tööstus.

Vatikanis pole näha vabrikukorstmuid ega
reklaamsilte. Naisi võib kohata väga harva
ja needki torkavad silma oma tumeda, kinni-
se rõivastuse ja puudri ning mingi puudumi-
sega.

Vatikan omab siiski tööstuse, vanima, oma-
päraseima maailmas.

See on asutatud Rooma paavstide poolt 6.
sajandil. Raudvõrestatud akende taga hoitak-

nane hoiatus oli tulnud talle aastaid tagasi ja
kusagil kaugel maal.

Ta tõmbas tikust tuld ja vaatas kella. Näis,
et ta oli käinud juba paar tundi. Näis olevat
möödunud hulk aega, mil Santerre North nägi
nõrka tuld puutüvede vahel. Tõepoolest sel-
lest oli möödunud hulk aega. Kuid ajal pol-
nud tähtsust, kui mees ruttas edasi, sooja loo-
tusega südames, tule suunas.

Tuli oli alul petlik. See oli sellepärast, et
teed hargnesid nagu puude oksad. Kuid pea
läks tulekuma suuremaks. Edasi sammudes
leidis ta, et teed hargnevad neljas suunas ja
et maja asus kahe teevaru vahel.

Kuna maja juba lähedal oli, otsustas San-
terre North sisse astuda ja otsida ulualust.
Läbi väikese värava astus ta sisse ja peagi oli
ukse juures.

Juba kobas ta käsiraua järele. Korraga tun-
dis aga, et uks andis järele ja samal pilgul
haaras naise pehme käsi ta käest kinni.

„Peeter! Viimaks ometi — viimaks ometi!“
kuulis ta tundmatut õrna häält.

„Mitte sõnagi — mitte sõnagi nüüd, Pee-
ter. Oota, kuni sulen ukse.“ North kuulis võt-
me keeramist. „Nüüd,“ kõlas naise hääl ja
haaras ta käest kinni ning juhtis läbi pimedat
koridori ukse poole, kust paistis valgus. Siia!
Ta ei kuule meid siin.“ Naine avas ukse ja
tõmbas mehe enda järele sisse.

„Oh!“ kõlas ta suust ehmatushüüd, kui
heitis pilgu mehele, kes oli täiesti võõras.

North nägi enda ees naist, kes näis olnud
tütarlapsena väga ilus ja oli seda veel nüüdki.

se alal aaret, mis koosneb 28 500 igasugu pä-
ritolu ja varjundiga kivist. Suurte maalikunst-
nike tööd muudetakse selles tööstuses kau-
neiks mosaiiktöiks.

Seisatad imetledes Rubensi või Tiziani
teoste ees ning esimesel hetkel ei märkagi,
et need koosnevad lugematuist väikestest vär-
vilistest kivekestest.

Selline kunstiline mosaiikteos nõuab vaeva-
rikast tööd ja osavat meistrikätt.

Nädalate viisi tuleb vahel otsida sobivais
varjundeis kive (mõned neist on nõõpnõela pea
suurused), et siis aastaid kestva tööga luua
Madonna või Kristuse pea.

Esemed, mis lastakse müügile Vatikani
tööstusest, on endastmõistetavalt kallid. Selle
eest nad on ka ainukesed omasarnased maa-
ilmas. Ühes tööstuse ruumis ripuvad pikkade
ridadena Rooma paavstide mosaiikportreed.
Kuulsaid mosaiikportreesid leidub ka St. Pau-
li kirikus — need kõik on aga koopiad. Algu-
pärandid hoitakse alal töötoas.

Vatikan — omapärane riik maakeral, võib
õigusega olla uhke oma ainsale, haruldasele
tööstusele.

„Ma ei saa aru,“ ütles ta tasa. „Teie...“
 „Olen võõras,“ lausus North. „Tulin Throssali vaksalist ja eksisin udus. Tahtsin minna sir Edmund Fare juurde. Tulin siia, sest et see oli esimene tuli, mis nägin. Andestage, et tulin sisse.“

„Pole tarvis vabandada,“ lausus naine rutuga, kusjuures lehvis õrn puna üle ta näo.

„Astusin sisse, et paluda ulualust, kuni leian, kuidas pääseda Fare juurde.“

„Ulualuse vastu pole midagi,“ lausus naine. „Kui tulite Throssalist, olete muidugi väga väsinud. Kui mu mees oleks... kui ta poleks... haige,“ kogeles naine. „Aga ma püüan täita tema aset.“

„Teie olete väga lahke.“

Naine vaatas talle otsa. „Aga,“ lausus siis õrnalt, „Edmund Fare juurde on siit mitu miili. Teie olete tulnud hoopis teises suunas. Uduga ei leia te kuidagi teed sinna. Arvan, et peate ootama.“ Kuigi need sõnad olid lausutud Northile, pani viimane tähele, et naine kuulatas hoolega, et ta mõtted on mujal.

Ilma et oleks võõra vastust oodanud, väljus naine ja North kuulis, et ta läks välisukse juurde. Northile näis, et see ilus naine, laitmatute kommetega, ei kuulunud lihtrahva hulka.

Varsti aetas naine kandiku söögiga lauale ja pöördus Northi poole:

„Palun kinnitage keha.“

Northile tundus, et isegi jumalad poleks võinud pakkuda talle paremat.

Kui mees sõi, püüdis naine lakkamatult ühest või teisest asjast teha juttu.

North küsis endalt aga kogu aeg, miks on naisel niisugune hirmunud pilk ja kes võib olla see „Peeter“, kes pidi tingimata tulema, kuid polnud tema mees. Kui naine ootab oma meest, ei kuulata ta kunagi nii.

Naine istus kolde ääres ja vahtis tulle. Peale laulatussõrmuse polnud tal sõrmes ühtegi ehet.

Silmitsedes naist lendasid Northi mõtted tagasi aastatele, mis olid enne seda, kui India oli andnud talle pruuni naha ja kollaka läike silmis.

Aastate barrikaad näis murduma selles väikeses toas. Olenes sellest, et naine kannatas samuti, nagu oli kannatanud temagi kord? Tõsi, Santerre North oli veel küllalt noor, et tunda kaasa teise muredele.

Seinakell lõi üks. Sängelt kõlas selle kaja öövaikus.

„Hilja!“ kuulis North naist sosistamas murult. „Liig hilja! Oo, Peeter, Peeter — miks petsid sa mind!“ Ta näis äkki unustanud, et lähedal istus võõras.

North kummardus ja pani käe õrnalt naise olale. Kohkunult tõstis see pilgu ja pööris kõrvale.

„Pole midagi,“ lausus ta näiliselt rahune-des.

„Kas poleks parem, kui lahkuksin?“ küsis North tasa.

Naine tõusis püsti.

„Ei, ei — ma ei soovi seda. Ootasin oma sõpra. Nüüd kauem enam ei oota teda.“

Northi aimdus oli tõsi.

„Mõtlesin, et oleks parem, kui püüaksin veel täna öösel minna Fare juurde, aga teie kamina tuli meelitab mind jääma,“ lausus mees.

„Siis jääge!“ pööris naine äkki ümber. „Oo, palun, palun, jääge. Ma ei taha jääda üksinda...“ Ta hää l kustus. „Minu mees ülalkorral... on väga haige.“ Näis nagu oleks viimast sõna tal raske öelda. „Kardan jääda üksinda temaga.“

„Olete kindel, et ma ei leia teed?“

„Teie eksite jälle. Palun olge minuga täna öösel! Oo, teie ei saa aru! Kas võite jääda? Kas olete kunagi lugenud tunde, minuteid ja sekundeid enda ja vabaduse vahel? Hüva, mina olen seda teinud. Olen lugenud minuteid ja sekundeid, mis lahutavad mind vabadusest ja õnnest. Uks on aga selle eest suletud ja lukus.“

„Kui mõtlete, et olen hull — mõelge, mulle on see ükskõik. Olen kannatanud viimase piirini. Oo, palun, palun rääkige mulle midagi. Juhtige mu mõtted kuhugile mujale.“

„Hüva,“ vastas North tasa, „pean püüdma veidi tasuda selle eest, mis olete teinud minu heaks. Kuid teie peate töötama, et kuulata kui ma räägin. Seda lugu, mida jutustan, pole keegi kunagi varemalt kuulnud.“

„Ah lugu! Lood on alati palju õnnelikumad kui elu.“

„Seda peate otsustama ise. Püüan teie otsust lugeda silmist.“

Momendi istusid mõlemad vaikides. Siis võis kuulda Northi rahulikku häält:

„Nada Hanly oli ilusaim tütarlaps, keda ma näinud oma elus. Tal olid kullakarva juuksed ja naiselikkuse kehastus. Ta oli nagu lillekimp Lulworthi aiast. Siiski ei ütle see veel tema kohta kõike. Olin kodus ainult lühikest aega. Kohtasin siis Nadat. Kolme nädalaga tegin kõik, mis oli vähegi võimalik. Kui sõitsin tagasi Itta, siis viisin endaga kaasa tema lubaduse, et abiellub minuga, kui tulen kodumaale järgmisel aastal.“

Kui jõudsin Jumalast mahajäetud maanurka, kus oli mu elamu, hakkasin paigutama seintele päevapilte, mida saatis Nada. Tundsin, mis tähendas olla temast eemal, kui vilets oli minu bungalow võrreldes tema koduga.

Kuu hiljem saabus minu juurde Partington, kes sõitis päris rikka mehe kombel ümber maakera. Ta jäi tükiks ajaks minu juurde. Rääkisin talle Nadast. Tihti vaatas ta tema pilte. See oli enne, kui leidsin, et ta armastab liig palju viina.

20 a. inimkonna päästjana.

Dr. Bruno Vahtriku tegevusujuubel.

29. sept. s. a. möödub 20 aastat sellest, kui Tallinnas hästi tuntud ja usalduse võitnud kirurg, dr. Bruno Vahtrik asus praktiseerima haavaarstina.

Dr. B. Vahtrik on sündinud 13/25. veebruaril 1889. a. Tallinnas, tolleaegse ajakirjaniku J. H. Vahtriku pojana. Tallinna Aleksandri gümnaasiumi lõpetades astus 1909. a. siinsele Tartu ülikooli arstiteaduskonda. Saanud üliõpilasena Tallinna priihspeidali (nüüdne Keskaigla) 1912. a. suvel kirurgias teatava eel-

hariduse, sõitis sügisel Bulgaaria-Türgi sõtta Vene Punase Ristiga. Varsti peale maailmasõja algust kutsuti B. Vahtrik sõjaväearstina Preisi väerindele. Just oma sünnipäeval 1915. a. sai Grodno all shrapnellist paremast jalast raskesti haavata. 1916.—1917. a. oli Peterburis prof. Wredeni instituudis ravimisel. 1917. a. paranedes asus Tallinna praktiseerima ning nimetati Priihspeidali (nüüdne Keskaigla) haavaosakonna assistendiks. 1918.—1919. a. töötas Saksas Erfurti linna haiglas haavaosakonnas. Vabadussõja ajal oli ametis Keskaiglas ja Juhkentali I sõjaväe haiglas. 1920. a. alates juhatas keskaigla haavaosakonda. 1923. a. käis end täiendamas Berliinis, Münchenis ja Freiburgis. 1924. a. sooritas Tartu ülikooli juures doktorandi eksami. 1928. a. täiendas end kosmeetilise kirurgia alal Pariisis. 1931. a. oli üks Narva m. Erahaigla asutajaist. Olles üle 15 a. töötanud Keskaiglas, kust lahkus enne jõuluid 1932. a. 1933. a. suvel käis Rootsis end raadiumiravi alal täiendamas. Praegu töötab E. A. K. Ü. Erahaiglas Narva m. ja Eesti Erakliinikus V. Pärnu m. 4. Nagu ülaltoodust nähtub, on dr. Vahtrik mitmekülgsete kogemustega arst, kes innuga ja armastusega andunud oma kutsele.

Prof. Martinson 60-a.

Prof. Vassili Martinson, usuteadlane, sünd. 14. sept. 1874 a. Tahkurannas Pärnumaal. Õppis Tahkuranna ap. õig. kirk.-koolis, siis Riia vaimul. semin. pärast Peterburi vaimul. akadeemias, mille lõpetas 1900 a. magistrandi astmega. Töötanud siis Peterburi vaimul. sem. inspekt. abina, inspektorina ja rektorina, pühitsetud preestriks 1907, ülempreestriks 1910 a. Eesti Riigiraamatukogu juhataja abiks 1922—23 a.; Tartu ülikooli ap. õig. teaduse erakorral. prof. 1923—31. a. ja korral. prof. 1931. aastast. Peale siin nimetatute on prof. Martinson töötanud veel paljudes teistes ametites. Avaldanud usuteadusl. brošüüre ja kirjutisi.

Mõni nädal hiljem saabus telegramm. See oli Nadalt. Ta oli läinud tülli kodustega ja põgenenud, et tulla minu juurde. Unustasin, et elan tervisevastases kohas Burmas, kuhu ei tohiks tuua kunagi naist. Telegrafeerisin Nadale, et tulen talle vastu Kalkuttasse.

Ei hakka väsitama teid üksikasjadega. Läksin Nadale vastu ja abiellusime.

Nada armastas mind ja mulle oli ta kõik. Ostsime hulk asju oma elamu jaoks. Kulutasin selleks ära nii palju raha, et saime ainult tagasi sõita.

Kuu hiljem külastas meid Partington. Kord, kui olime kahekesi, lausus ta mulle, et olen saanud ingl. naiseks. Olin selle üle väga rõõmus. Partington oli mulle öelnud seda, mida teadsin ammugi.

Nada omalt poolt seletas mulle, et Partington on väga tore mees. Näpistasin teda selle peale põsest. Mehed on aga nii pimedad!

Mitu korda selle järele külastas mind Partington. Mängisime kaarte. Vahel mängis jälle Nada pianinol — Partington võis laulda vä-

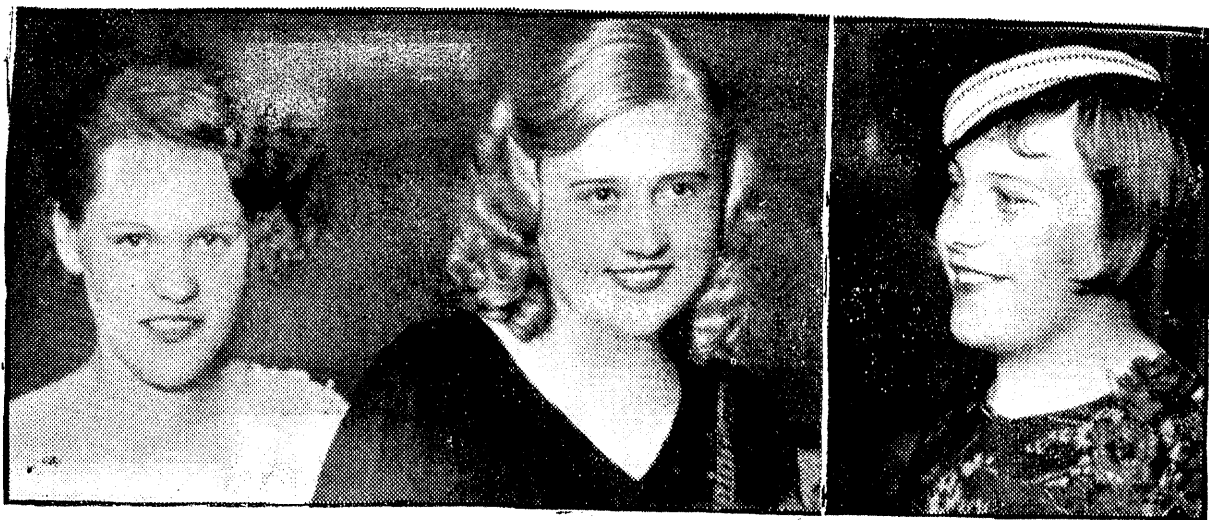
ga hästi. Kunagi neil päevil ei näinud ma, et Partington oleks tarvitanud ohtrasti viina. Mina leidsin, et elan tõelises paradisis. Siis jäi mu abiline haigeks. Pidin asuma tema asemele, sest et lähikonnas oli puhkenud lahti koolera ja keegi ei tahtnud tulla tema asemele. Olin suurema osa väljas, ainult töötasin ja töötasin. Lootsin, et sellega jõuan edasi. Kuumus tegi liiga teistele, kuid mitte mulle.

Siis hakkas koolera tulema lähemale. Otsustasin Nada kohe ära saata.

Mäletan, kuidas ratsutasin kodu poole. Oli saabunud videvik.

See oli esimest korda, kui kuulsin, et mulle tulevad järele sammud. Peatusin ja kuulatasin, sammud vaikusid. Kui rastutasin edasi, ruttasid sammud mulle järele. Kui kuu oli tõusnud, vaatasin ringi. Ma ei näinud aga muud midagi, kui kerjuseid, kes seisid templi väravate ees. Hakkasin tundma pöörast hirmu. Alles oma elamut nähes hakkas see vähenema.

Lootsin näha Nadat valges kleidis rõdul, hüüdsin, kuid keegi ei vastanud. Astusin oma

Kolme kaunitare. Kolmel tunnustati käesoleva aasta suvel kaunimateks prl. Mildy Jurkowitzi (keskel), prl. Lalla Coonfeldt (paremal) ja prl. Lillep (vasakul).

tuppa. Seal leidsin kirja. See oli lühikene, kuid ka lühike võib purustada südame. Kirjas teatas Nada, et ta lahkub minust. Ta ei võivat enam seda üksildust kannatada. Ta minevat seltsis Partingtoniga.

Käisin ringi nagu hullumeelne. Kiskusin puuks iga ta pildi. Lukustasin tema toa. Panin oma silmi eest ära asjad, mis olime ostnud seltsis.

Siis läksin tagasi tööle, sest et möllas koolera ja polnud võimalik kedagi teist saada minu asemele. Töötasin päevad läbi. Ma ei küsinud oma tervisest midagi.

Kuus kuud hiljem läksin puhkusele. Minust oli jäänud järele veel ainult vari, kuid valu mu südames oli kadunud. Läksin sinna, kus mind ei tuntud ja seal kuulsin ma loo Partingtonist. Kuulsin, kuidas ta oli põgenenud ilusa naisega Burmast ja kuidas see naine oli mõni nädal hiljem haigestunud koolerasse. Partington täis hirmu ja viina oli põgenenud minema.

Nada oli jäetud surema kellegi pärismaalase naise juurde.

Kuulasin seda nagu inimene, kes näeb und. Järgmisel päeval läksin otsima üles pärismaamalase naist, kelle majas oli Nada kannatanud ja lõpuks surnud. Kadus kõik viha mu naise vastu ja see pöördus täies ulatuses Partingtonile.

Sonides oli Nada palunud Partingtoni, et see viiks ta tagasi, kuid Partington oli siis põgenenud. See oli aga vale armastus, mis viis Nada Partingtoni juurde.

Mitu minutit ei lausunud Santerre North ega ta jutukaaslane sõnagi. Lõpuks katkestas naine vaikuse:

„Aga loo lõpp?“

„Selles osas, mis puutub Nadasse?“

„Ei, selles, mis puutub teisse?“

North raputas oma pead vaevalt märgatavalt.

„Mis puutub minusse,“ lausus ta lõpuks, „ja ka Partingtonisse, pole see lugu veel lõppenud. Asusin kohe Partingtoni jälgima, kuid ta oli kaval kaduma. Seni pole ma veel teda leidnud. Madeiras sain kuulda, et ta elavat Inglismaal. Lähemat informatsiooni tema suhtes pidin saama sir Edmundilt. Poleks ma näinud tuld, siis poleks teie kunagi kuulnud seda lugu.“

Naine pööris ta poole teravalt.

„Miks rääkisite siis mulle? See oli ju valus teile. Nägin te silmadest, kuidas kannatasite. See oli teile ju suur saladus, mina olen teile aga täiesti võõras.“

Tegin seda sellepärast, et teil oli kavatsus lahkuda oma mehest, kelle ütlete ülemisel korral haigena viibivat. Tahtsin päästa teid Nada saatusest ja hoida ära, et teie mees ei kannataks nagu mina.“

„Teil on õigus,“ vastas naine hingeldades. „Ainult teie Nada jättis maha hea mehe, et minna halvaga.“ Ta kattis näo kätega ja tõusis püsti. „Tahan vaadata, kas udu on hakanud hajuma.“

North ohkas mantlit ja kübarat võttes. „Mis on?“ küsis ta, kui naine vaatas aknast välja.

„Juba hajub. Kuu tõuseb ka, võib olla on teil parem nüüd minna.“

„Pean tänama teid lahkuse eest.“ Nende käed kohtusid.

„Pole tarvis tänada,“ lausus naine õrnalt ja sammus ukse poole.

North järgnes. Astunud koridorile, läks äkki ülal uks lahti ja hele valgus langes trepi käsipuule.

„Küll mängid aga toredat mängu, eh? Lõbutsed armukesega, kui arvad, et olen purjus.“

Tabasin su õigel ajal, ilus Lorna!“ kõlas karm hää ültalt.

Naine astus sammu tagasi. North vaatas üles. Mees kummardas üle käsipuude alla, lamp värisevas käes.

„Pea suu, Fletcher. See härra eksis udus.“ Haavatud uhkus kõlas ta hääles.

„Eksis udus! Hüva, mulle meeldib see! Väga usutav, eks? Astu lähemale, vaatame kui kena on valinud välja mu patune naine. Tule lähemale. Ma ei saa sind hästi näha.“

Lorna püüdis tõmmata Northi tagasi tuppä.

„Tulge!“ lausus ta väriseval häälel. „Ta on hirmus, kui on niisugune. Valetasin, kui ütlesin ta haige olevat. Oo, miks teie ei tule tagasi?“

Jälle kõlas ülal lallutav hää.

„Tule, tule, mu armas pois! Tahan näha su ilusat nägu!“

Lorna tundis, et North lükkas ta eemale. Juba sammuski ta ukse poole ja mees ülalt võis Northi selgesti näha.

„Teie siin — Santerre North!“ lallutas mees ehmunult.

„Jah, olen siin, Fletcher Partington!“ naeratas North tigidalt.

„Ma pole Partington. Te eksite... eksite!“ kogeles teine.

„Mis teie nimi, see on mulle ükskõik. Teie olete see mees, keda olen jälginud aastaid. Teie olete see mees, kes röövis mu õnne, kes võttis mult naise ja tappis ta!“

„Teie valetate! Ta suri — ta suri, Santer-

re North!“ hoigas mees ülal.

„Kordan, teie tapsite ta. Teie jätsite ta maha haigena. Oleks teinud te teisiti, oleksin ehk andestanud. Aga jätta naist maha niimoodi, seda ei saa andestada!“

Santerre North ütles seda külma, rahuliku häälega ja hakkas trepist üles minema. Partington taganes tuikudes oma tuppä. Siis kadusid nad mõlemad Lorna silmist, kes seisis värisedes pimeduses. Ta kuulis, kuidas mehed rääkisid. Siis kostis nagu oleks keegi kukkunud. Hääled vaikusid.

Trepil oli kuulda kriginat. Keegi mees tuli trepist aegamisi alla.

Fletcher...

Kõlas Santerre Northi hää. „Sammud tähendasid midagi, nagu tookord. Teie mees, igavene joomar, on surnud. Ta ei kannatanud välja — ja sai südamerabanduse.“

„Surnud?“ hüüdis Lorna. „Mida teete nüüd?“ küsis ta.

„Mina. Ootan,“ vastas ta.

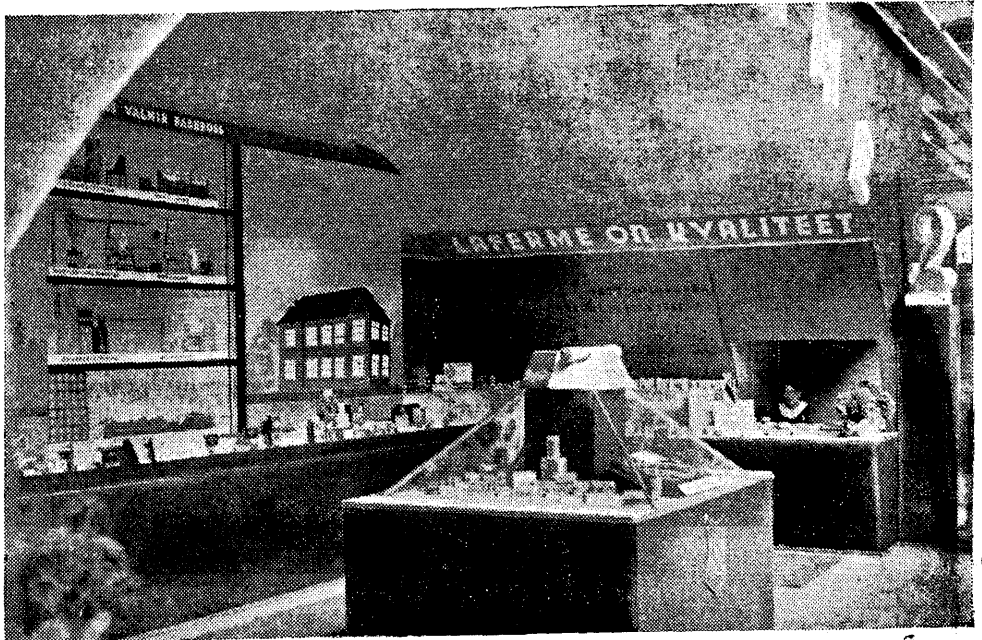
Lorna vaatas üle ta õla tuppä. „Tuli on kustunud,“ ütles ta.

„Pole tähtis!“ lausus Santerre North. „Juba koidab.“ Astus siis ukse juurde ja avas selle. Värske õhk tungis sisse. Hommikutaeval võis näha kuldset viirgu.

Lorna vaatas Northile otsa, kes seisis uksepiida kõrval.

„Algab uus päev,“ lausus North ja võttis Lorna kätest kinni.

„Teffige endale ajakiri „Romaan“, siis saadetakse ta teile afati postiga koju. Pealegi on „Romaan“ teffides odavam, nimelt 50 s. kuus.“

A.-S. „Laferme“ väljapanek Tallinna näitusmessil.
„Laferme“ saadusi hinnati I auhinnaga, suure kuldaurahaga.

Moodne Romeo ja Julia

H. Adrian

„Pagari- ja kondiitriäri Wilhelm Schulze“ seisis ühel suurel sildil Metsa tänaval.

„Pagari- ja kondiitriäri Franz Schröder“ asus teisel sama suurel sildil otse üle tänava.

Neilt kahelt pagarilt ostsid enne nii rahulikud Metsa tänava kodanikud oma saiad, leivad, koogid. Metsa tänava ostjaskond oleks ühte pagarit rikastanud, kuid kahe jaoks oli ta liig väike. Võistlejad ei armasta üksteist iialgi, kuid siin Schulze ja Schröderi vahel valitses vihavaen „leiva“ pärast sõna tõsisel mõttes. Võitluses olemasolu eest kasulati kõiki abinõusid. Andis Schulze ostjate lastele kompvekke „pealekauba“, andis Schröder küpsiseid. Küpsetas Schulze oma leivad natuke suuremaks, siis küpsetas Schröder omad kindlasti veel suuremaks. See võistlus oli juba auküsimuseks muutunud, siin ei võinud leppimisest juttugi olla ega ka taganemisest, siin pidi võitlema enese ehk vastase pankrotini.

Mõnikord töövaheajal seisis Schulze oma ukse ees ja suitsetas näiliselt rahulikult oma sigart. Kuid silmanurgad piilusid Schröderi poole ja lugesid kundesid, kes vastase ärris astusid. Nii mõnigi kord kustus sigar ja ta hammustas vihas sigariotsa, nii et see oli nagu lõhkilitsutud banaan.

Ja oli vahest Schröder töövaheajal oma ukse ees, siis kordus täpsalt sama lugu.

Nii mõnigi vihahoog ja kibe mõte küpsetati koogesse nii Schröderi kui ka Schulze juures. See äge võitlus kiskus juba kord nii rahulikud Metsa tänava elanikud oma keerisesse, võis juba rääkida Schulze ja Schröderi parteist. Parimad naabrid olid pagarite pärast tülli läinud, alguses muidugi naised.

Ei tea milline lõpp oleks olnud sel võitlusel, kui see poleks olnud tõestisündinud lugu ja kui Schulzel poleks olnud tütar, kes oli värske ja käbe nagu isa sai, ja Schröderil poega, kes oli külmavereline nagu isa jäätis. Igaüks võib ju aimata, et need kaks noort olevust armastasid üksteist. Nii olid olemas kõik eeldused Romeo ja Julia tragöödiaks. Ja mõlemad pagarid olid valmis kurbmängule, kuuldes, et nende lapsed salaja kohtuvad ja armastavad. Isäaranis isa Schulze, kes oli kuulsaid kirjanikke lugenud, rääkis „kadunud tütre“ ja „ussist, keda põues soojendanud“.

Isa Schröder polnud nii luuleline, kuid se-

da jämedam. Tavalised tiitlid, mis ta ütles oma võsukesele, ei kannata, vaatamata oma sobivale pittlikkusele, mingil kombel trükimusta.

Igatahes polnud noortel, Iiseli ja Valteril, põhjust lõbus olla ja nad said oma magusaid küpsiseid valmistajailt isadelt nii mõnegi kibeda pilli allanceelamiseks. Kuid siiski polnud nad nii väga surnukurvad.

Kui nad kord jälle salaja kohtusid, rääkis Valter midagi ägedalt neiuale. Kuid Valteri kavatsusi kuuldes muutus Ilse natuke kartlikuks.

„Kuid nii see küll ei lähe, Valter!“ arvas ta kõheldes.

„Ei lähe? Mis? „Ei lähe“ pole üldse minu sõnastikus olemas! Ja pealegi saame ärruumi kolmeks kuuks üüri maksmata, tasuta. Küll näed, et kõik läheb hästi!“

Ja siis ühel päeval käis nagu kohin läbi Metsa tänava, kuulujutt läks uksest ukseni. Alguses oli sosin, siis tuul, siis torm. Uskumatu, kuid tõde! Metsa tänava nurgal, seal, kus clava liikumisega Pargi tänav ristleb ja kus suur, kolme vaateaknaga ärruud juba üle aasta tühi seisis, on pagariäri asutatud. Suurel sildil, mis küünis üle kolme vaateakna, seisis: „Kondiitriäri ja kohvik „Kes viimati naerab“. Omanik Valter Schröder.“

Alguses naerutati, siis naerdi ja viimaks puhkes naerutorm Metsa tänaval. Kuid see on alati võitja, kelle poolt on naerjad. Sest saadik jooksid võitlusest väsinud elanikud uude ärri ja naabrid ütlesid jälle üksteisele „tere hommikut“ ning olid rõõmsad, et said nüüd teisi taga rääkida.

Ja, kuid isa Schulze ja isa Schröder? Nad mõlemad seisid nüüd sagedamini kui enne oma uste ees, närisid sigarit ja vaatlesid kundesid. Kuid nüüd ei vaadanud nad enam üle tänava, vaid üks vaatas vasakule ja teine paremale — sinna, kus asus uus kohvik, kus nende sõnakuulmatud lapsed meelitasid ostjad oma juurde. Vanad oleksid nüüd meelsasti loobunud asjatust, kasuta võitlusest, kuid kumbki ei tahtnud esimene olla.

Kuid ka selles asjas leidsid lapsed praktilise lahenduse. Nad asetasid aasta pärast voodikesse väikese Franz Wilhelm Schröderi, kes oli blond ja hästiõnnestunud nagu värske sai. Ja see poleks tõestisündinud lugu, kui vanaisad poleks lapselapse voodikese juures leppinud! Pealegi kandis väike nende mõlemi nime.

Väljaandja Jakob Loosalu.

Vastutav toimetaja Johannes Lauk.

„Romaan“ ilmub 2 korda kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9. Postkast 193. Kõnetr. 460-48. „Romaan“ maksab tellides: 3 kuu peale kr. 1.50, 1/2 aastast 3 kr., aastast 6 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasut.

J. & A. Paalmann'i trükk, Tallinnas, V. Karja 12. 1934. a.

Pariisi moesalongide saladusi

Pariisist kirjutab moekirjasaatja: Pariisi tänavad on veel tühjad. 20—30 pügalaline kuumus peletab kõik, kel selleks vähegi võimalusi, eemale Prantsusmaa südamest.

Moeateljedes keeb sellest hoolimata töö. Sügise- ja talveuudsused sünnivad innukate joonistajate, modelleerijate ja õmblejate kätes.

Milline seik on silmapaistvam Pariisi moeloominguis? Seda võib väljendada paari sõnaga: laiade õlgade kadumine. Selle domineeriv osa naiste tualetes on likvideeritud. Vaid mõningais õhtukleitides on õlgade laius säilitatud kapriisina, mis väljendub mõningais õlult langevais volanges, tunduvalt vähenenud puffkäistena või tiibu meenutavaina, allalangevaina või kohevil olevaina lisandustena. Sellest hoolimata ei anna sellised lisandused õlgade laiuse taotlemise ilmet.

Schiaparelli, kes läinud aastal omas julguse eelistada laiu, maskuliinselt vateeritud õlgu, on aru saanud oma eksitusest naiselikkuse vastu ja käesoleval sügisel esimesena kahetsenud oma pattu, loobudes laiadest õlgadest. Näib, et ta tahab oma väärsammu parandada teise äärmusega: tema sügismantlite mudelid omavad varukaid, mis näivad ilma õla õmblusteta langevat laiadeks käisteks. Effekti saavutamiseks evivad mantlid määratu laia ja kõrge krae või keepi, mis jaguneb kahte või kolme ossa. Selliseid keepe nimetab Schiaparelli ise tabavalt: langevarju-keepideks. Schiaparelli kava loosungiks on „kergitada mood tänavalt õhku,“ (täpne tõlge!).

Äärmusest äärmusesse tormamine kuulub küll meie ajastu tunnustesse, ent liigne äärmuse taotelu võib kujuneda maitsetuse tunnuseks. Võib ennustada, et õhikutõusmise kavatsused luhtuvad samuti kui laiade õlgade liialdused. Sellest hoolimata tundub, et vähemalt esialgu võivad laiad ja kõrged kraed mantleil leida teatava poolehoidu.

Päevakleitides on säilinud teatav pärandus laiadest õlgadest, ilmnedes volangidena, millised õieti kujundavad endast vaid volangide algust. Päevakleidid väärivad tähelepanu

oma lihtsa, elegantse lõike, hea materjali ja otse rabava värvide rohkeuse tõttu. Mainitud väike volangi algus on ühtlasi ainsamaks ehteks neil shikkidel päevakleitidel, millised pariislased leiavad olevat niivõrd lihtsa, et see mõjub häbematusena! Sellise paradoksi mõistmiseks on tarvis meenutada pariislannade indu läinud hooajal lugematute volangide, puffide, puffikeste, nõõpide, lehvide j. n. e. leiutamisel. Nendega peaaegu ülekuhjutud kleidid rahuldavad pariislanna maitset, mis alati suundub naiselikkuse toonitamisele. Nüüdne Schiaparelli modellide lihtsus mõjus Pariisile hämmastavalt.

Õlgade muutmiseks naiselikumaks on loomulikult kuulutatud kadu ka puffkäistele. Mis antakse asemele? Käise laienemine altpoolt! Ülalt sale käis laieneb allpool ja lõpeb randme ligidal vollide kimbuga, milliseid hoiab koos manset. Neid nimetatakse särgikäisteks, kuigi nende dimensioon on vähemalt kolm korda suurem. Särgikäise nimetuse

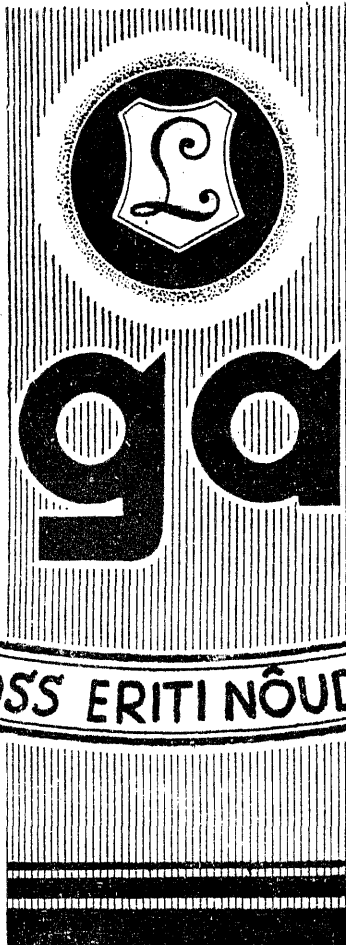
said nad manseti tõttu, mis tööpoolest meenutab mehe särgikäist. Selliste kõrval on näidatud ka altpoolt laienevat tavalist käist ilma mansetita, milline meenutab geisha rõivastist, kuigi vähenatud kujul. Ent ka laiad kimano-käised näivad vallutavat endale koha päevakleitide juures. Mainimist väärivad kolmveerandkäised, milliseid künarnuki kohal ehivad kombineeritud tiivaefektid või drapeeringud. Raglanlõige vallutab poolehoidjaid, vähenatud kujul ja silmnähtavate, kuid siiski tagasihoidlikkude vollidega õlgadel.

Chanel on leiutanud uued käised, ristides neid — loomulikult! — chanelkäisteks. Nende tehnilise külje areng on saavutanud oma tipu: hoolimata sellest, kui ägedaid liigutusi kätega tehakse, säilitab pluu, jakk või kleit oma asendi, ei teki neisse volle ega kortse; tundub nagu käised liiguksid täiesti iseseisvalt, olenematult kleidist, mantlist või pluusist. Demonstreerimisel sooritasid manekenid peaaegu veskitiibade liigutusi, chanelkäise oivalisuse tõestamiseks. Millega selline fenomenaalne tehniline saavutus on seletatav, seda võivad konstateerida vaid asjatundjad. Demonstratsioonil nägid moereporterid vaid väikest kiiretalist õmblust kaenla all.

Demonstratsioonidel selgus, et kõik moeateljeed osutavad erilist tähelepanu käise arendamisele, mis valitseva lihtsustamise suuna juures omab tähtsa osa rõivastises. Käise pikkus varjeerub lühidast kuni randmeni ulatuva käiseni. Mõnikord lõpeb see künarnukist kõrgemal, mõnikord jääb see peatuma künarnukil, mõnikord ulatub see isegi sentimeetri või paar allapoole rannet. Viimaksnimetatud käise kuju on enam representeeritud kui lühemad.

Kaelaavaus on tavaliselt võrdlemisi kõrgelt suletav ning omab modelleerides korduvalt madala, drapeeritud krae, mis on pehmem kui läinud aastal.

Kuued säilitavad oma sirge joone. Sel alal ei näi hooaeg toovat muutusi. Pikkus on samuti senine.

Regatta

1SE JÄRGU
SĒGU-

MADAL HIND!
Laferme

„Romaanis“ nr. 16 ilmunud mõistatuste lahendused.

Ristsõnad.

Paremale: 1. Kepler. 5. Roovik. 10. „Aero“. 11. Erra. 12. Salla. 15. Kadri. 17. Siil. 18. Oss. 19. Veen. 20. Aster. 22. Aaria. 23. Aroom. 24. Reede. 28. Birma. 33. Arno. 34. Örs. 35. Suur. 36. Padva. 38. Almus. 39. Lell. 40. Ahab. 41. Ararat. 42. Romaan.

Alla: 1. Kassa. 2. Palit. 3. Lelle. 4. Era. 5. Re. 6. Ork. 7. Orava. 8. Vader. 9. Keina. 13. Ais. 14. Assori. 16. Rei. 21. Rae. 22. Amb. 24. Rapla. 25. Era. 26. „Endla“. 27. Dower. 29. Islam. 30. Rumba. 31. Muu. 32. Arsen. 37. Ala. 38. Aho.

Ristsõnad.

Paremale: 1. Alma. 4. Aare. 7. Piruk. 9. Orden. 10. Saare. 11. Sir. 13. Ase. 14. Ado. 15. Kook. 17. Lake. 19. Laev. 21. Puuk. 23. Aun. 24. Ada. 25. Sai. 27. Organ. 29. Aliis. 30. Sõsar. 31. Memm. 32. Olli.

Alla: 1. Apis. 2. Linik. 3. Aus. 4. Are. 5. Reede. 6. Enno. 8. Kaak. 9. Orel. 12. Roman. 14. Aktus. 16. Ole. 18. Aru. 19. Luule. 20. Vars. 21. Paas. 22. Kaval. 23. Alam. 26. Iiri. 27. Oim. 28. Nõu.

Maagiline silbivigur.

1. Delegatsioon. 2. Gatshina. 3. Masinavile.

Autasusid said:

A. Evling, E. Pisang, K. Lang, O. Kuusk, J. Sabur, H. Savi.

Tähtsamate

sündmuste kirjeldusi kogu maailmast leiata kõige täielikumalt

„Uudislehes“

Põnevaid jutte ja romaane loete

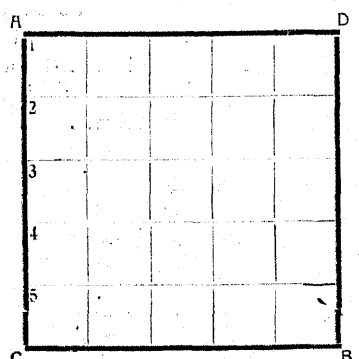
„Jutulehes“

Ilmub kord nädalas, tellides 45 senti kuus, „Maalehe“ tellijaile 25 s. kuus.

Järgmine „ROMAAN“ üllatavalt huvitav, ilmub 1. oktoobril.

Diagonaal täitemõistatus.

Auhinnaks 2 romaani.

Tähed: a-e-e-e-g-i-i-k-k-l-m-m-n-n-n-n-o-o-o-o-o-p-r-s-ä annavad paremale: 1. Vald Võrumaal. 2. Tähestik. 3. Nõu. 3. Lastekirjanik. 5. Riigikogu liige. A-B: Maa Afrikas. C-D: Linn Nõukogude Liidus.